

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

LIJDMATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: De Minahassa, door V. I. van de Wall (met 3 foto's). — De Bevevaart naar Mekka, door Mr. Drs. P. A. F. Blom. — Het verband tusschen de Indische Cultures en de plaats, waar zij in Indië worden gedreven. — Ingezonden. Gebruikte Indische Kleeding voor de Oud-Strijders in Indisch Bronbeek. — Van Week tot Week — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvuist (met 2 foto's). — Persoverzicht uit de Indische Blaas: I. Uit de Europeesche Pers. II. Uit de Inheemsche en Mal.-Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: I. Apeldoorn, II. Groningen en Omme-landen, III. Nijmegen, IV. Utrecht en Omstreken. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bur. — Mutatiestaat van 13 tot 20 Februari.

De Minahassa,

DOOR

V. I. VAN DE WALL.

Nu het Minahassische volk onder de grootste belangstelling den 10en Januari j.l. zijn feest van vriendschap en trouw jegens het Gouvernement op luisterrijk heeft gevierd, lijkt het ons niet onwettig toe de indrukken van land en volk mede te deelen gedurende een reis door de veel geprezen Minahassa, het in velerlei opzichten meest belangrijke deel van de residentie Menado.

Het land van deze oprechte aanhangers van Vaderland en Vorstenhuis behoort tot 't meest bevolkte gebied der assistent-residentie Menado, waarvan het een voornaam gedeelte uitmaakt. De laatste lommerrijke wegen, zeer goed voor auto's te berijden, verbinden bijkans alle voornaamste plaatsen en het is daardoor zelfs mogelijk in twee dagen vanuit Menado de Minahassa te doorkruisen. De indrukken op te nemen, zij het dan ook van de ruchtigen aard. Het gebied is karakteristiek door zijn uitgebreid net van rechte wegen, verbonden door dwarspaden welke aan het geheele landschap een Hollandsch karakter geven, niet het minste de lange rijen huizen, die meest in lommerrijke, goed onderhouden tuinen schuil gaan.

Een tocht van Menado uit naar Tondano, het hartje van de Minahassa, via Ajermadidi is een indrukking voor het oog, vooral in den vroegen morgen als de zon zich wazig schemert door de woggennevels en slechts even de kruinen der boomen van de eerbiedwaardige allee's beroert. Links en rechts van den weg liggen de nette huizen van

hout of steen, dikwijls vroolijk beschilderd, geschaagd door palen, oprijzende te midden van schilderachtige tuinen, die prijken in een ongekende bloemenweelde. De schitterende pracht van rozen, anjelieren en dahlia's, die in veelkleurige tinten prijken, allerwege waar het oog zich wendt en de lucht met zoete geuren vervullen, wedijvert met den rijken bladertooi van heesters en struiken. De Minahassa is vooral het land der bloemen, die met zorg door de bewoners gekweekt worden; geen huis of het heeft zijn bloementuin. Het zijn vooral rozen die met groote voorliefde worden gekweekt, zoodat de koningin der bloemen hier dan ook waarlijk hoogtij viert. Rozen slingeren zich langs de heggen en de rustieke bruggetjes, rozen klimmen langs de muren der propere huisjes, rozen versieren de slanke torentjes der nederige dorpskerkjes in verscheidenheid van kleuren. Ja, kerken en scholen zijn er ook nog, waaraan de rechtgeaarde bewoner der Minahassa zijn hart verpaid heeft. Kerken en scholen zijn het die verder aan het landschap een ongemeene bekoring schenken en er een onverbreekelijk geheel mede vormen.

Des Zondags kleppen de klokken der bedehuisjes, van het kleinste gehucht niet uitgezonderd, en gaan allen in kraakzindelijke kleedij ter kerke met het gebedenboek in de hand, in deftigen optocht. Het is hier, dat men eerst goed beseft wat eigenlijk Zondagsrust beteekent en wat het is voor de menschelijke gemoedsrust in deze jachtige tijden. Als het vroom gezang ten hemel opstijgt, ondersteund door de zuivere glasheldere koraalmuziek der fluitorkesten, dan worden er maar weinigen gevonden die niet onder den indruk geraken van deze plechtige oogenblikken. De grootste kerk van de Minahassa treft men aan te Tondano, de fraai gelegen districtshoofdplaats in het onthoofd gebied der onderafdeeling Menado, aan het schoone meer van dien naam, welke zelfs twee kerkgebouwen bezit. Aardige dorpskerkjes met oud-Hollandsche kronen en muurkandelabres, die een typisch vaderlandsch cachet geven aan de sobere gewijde interieurs, vindt men meest te Tomohon, Rembokan, Koja, Sonder, Kakas, alle gelegen in de nabijheid van het Meer en verbonden door een goeden auto-weg langs zijn schilderachtige oevers. Wat de scholen betreft, deze geven in aantal de kerken niet toe. 'n Alleraardigst gezicht levert zoo'n schoolinterieur op als de spes patria van de Minahassa, een troep vroolijke kleuters met levendige gitzwarte kijkers, bezig is zich aan de bron der wijsheid te laven, vooral als een koortje van goed geschoolde stemmen vaderlandsche liederen aanheft. Te Amoerang, een havenplaats van de Minahassa, leverde het schoollokaal een extra vroolijke aanblik op door tal van kleine bontgekleurde plumeau's, die de leerlingen overeind op hun lessenaars hadden geplaatst op bevel van den meester, die echt-Hollandsche begrippen van reinheid en netheid koesterde. Als dan het kommando tot schoonmaken der lessenaars gegeven werd vloegen de plumeautjes uit hun bewaarplaats en werd met ijverig beweeg hebben

MENNO & Co.

BANKIERS

OPGERICHT 1902

KORTE VOORHOUT 6

(naast Hotel Paulez)

DEN HAAG

KLUISINRICHTING

— MET —

SAFE-LOKETTEN

TE HUUR

GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR

ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

INDISCHE FEESTAVOND

op Maandag 25 Februari a.s. in het Gebouw voor K. en W., 8 uur n.m., met medewerking van „Eurasia" en N.-I.V.J.O.: Indische Films, Zang, Voordracht en Dans, met begeleiding van Gamelan- en Krontjong-Muziek

MICKY DE MEYER

EM. HULLEBROECK

Mr. A. W. KAMP

Toegangskaat: een groen afgestempeld Boetaanlot van f 1.—, verkrijgbaar Heulstraat 19

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Bours-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten

MONDELINGE

5749

en SCHRIFTELIJKE LESSEN in Graphologie en Karakterlogie, Psychologisch Schriftonderzoek, Karakter-Analyses, Karakterkundige Adviezen.

H. J. SLEGTENHORST

SCHRIFTKUNDIGE EN KARAKTERKUNDIGE KONINGINNELAAN 18 - RIJSWIJK (Z.-H.)

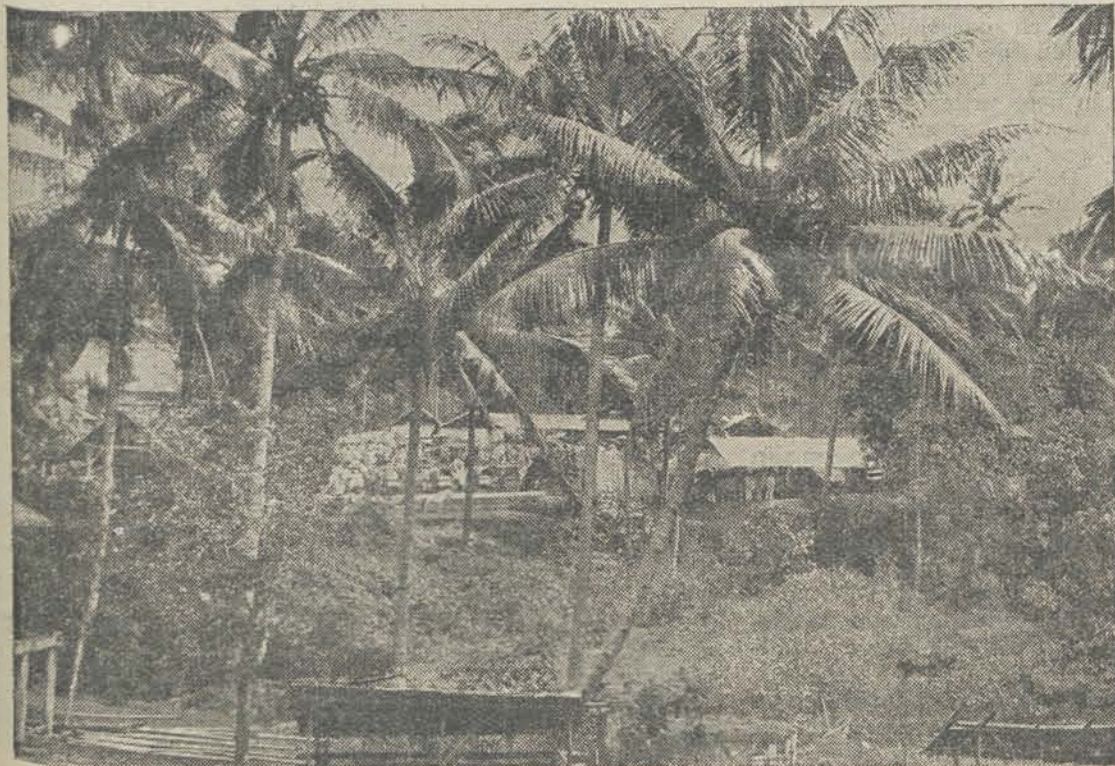
P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15
Der. Haag

Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

Marktdag in de Minahassa.

SCHRÖDER

DEN HAAG

GROENMARKT :: TELEF. 1-6-1-7-3

5176

Onze

BEDDEN- AFDEELING

belast zich met het opnieuw in orde brengen van alle soorten **BEDDEGOEDEREN** op eigen Ateliers, onder vakkundige leiding

Groote Sorteerling

SLAAPKAMER- MEUBELEN

gelakt in kleur naar keuze en in massieve houtsoorten

DE HOLLAND-INDIE VLUCHT

wordt in gedeelten afgelegd, omdat het tot de onmogelijkheden behoort, zulks in één keer te doen. Evenzoo kan het voorkomen, dat Gij gaarne al 't door U benodigde ineens wilt kopen, doch het voor U onmogelijk is zulks in één keer te betalen. In dit geval is is het voor U de aangewezen weg, U in vertrouwen te wenden tot

MAGAZIJN „DE RESIDENTIE”

zooals vele duizenden in dit geval doen. Wij leveren U al wat U nodig hebt **TEGELIJK**, terwijl wij **IN OVERLEG MET U** de betalingsconditiën regelen. Wij hebben groote sorteerling en voorraad in

KLEEDING EN MEUBILEERING

terwijl onze prijzen inderdaad zeer concurrerend zijn. Een bezoek aan onze Magazijnen zal U van een en ander overtuigen, terwijl de Directie U gaarne **ALLE** mogelijke inlichtingen zal verschaffen.

MAGAZIJN „DE RESIDENTIE”

Alleen gevestigd Lange Beestenmarkt, 119-127 Den Haag - Tel. 15555 - Opgericht 1898

VERKOOPHUIS GROOT HERTOGINNELAAN 101

DEN HAAG

SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT

Bestaat ruim 25 jaar

DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

J. C. HARING WATERREUS

KOLONIALE WAREN SPECIALITEIT IN
COMESTIBLES OUDE BORDEAUX-
FIJNE VLEESCHWAREN PORTWIJNEN

HOFLEVERANCIER

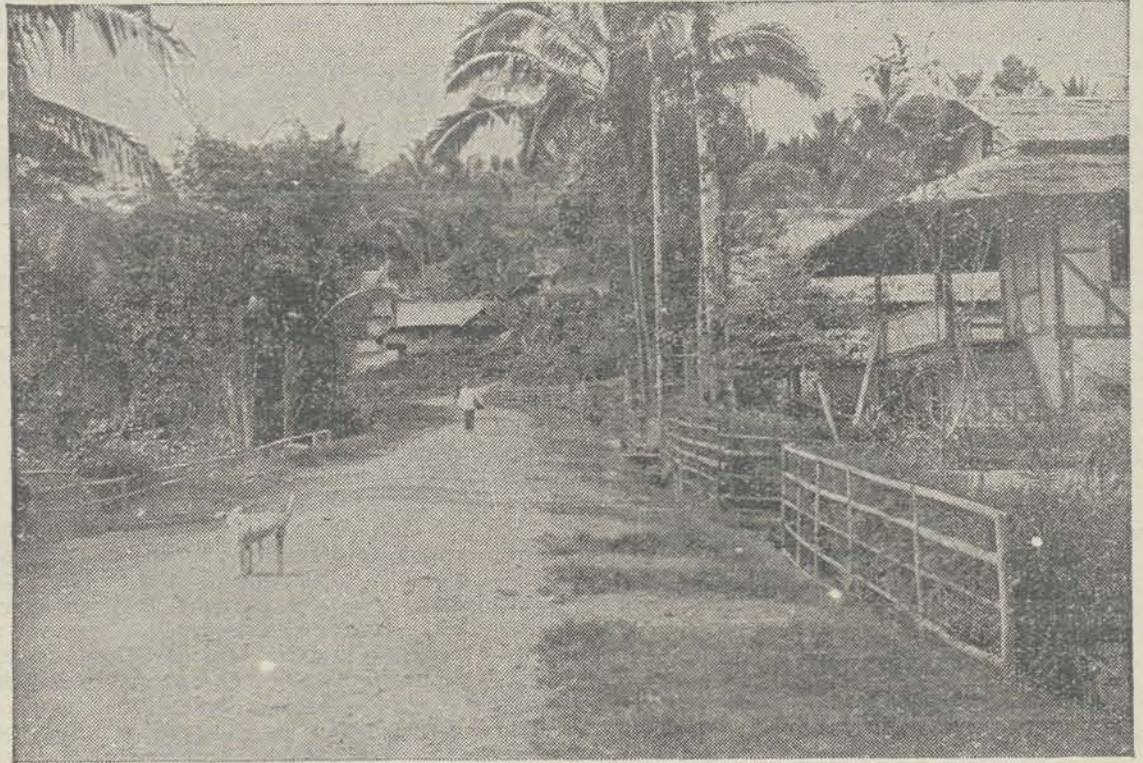
SYMONSZSTRAAT 15, h. Corn. Jolstraat
TELEFOON 50325 :: SCHEVENINGEN
AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST”

BOEKHOUDEN

Opleiding voor alle PRACTIJK-EXAMENS en de Indische Cultures. PROSPECTUS GRATIS

INSTITUTEN „SCHOEVERS”

DEN HAAG - STADHOUDERSPLEIN 3 - TEL. 52594
Amsterdam: N.-Witsenstr. 3, v.-Baerlestr. 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingestr. 14

Dorpsstraat in de Minahassa.

en houden afgestoft, zoodat het den toeschouwers vanwege de kleurenwemeling in letterlijken zin groen en geel voor de oogen werd.

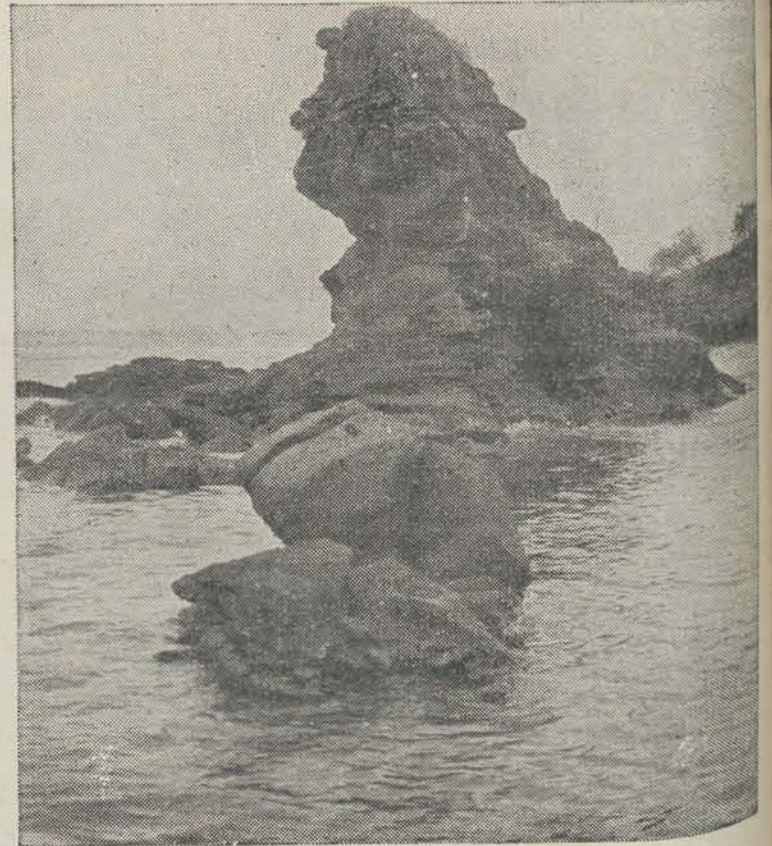
Behalve Amoerang, dat veel coprah, dammar, koffie, cacao, notemuskaat, rotan en foelie uitvoert, zijn andere uitvoerplaatsen hoewel van gering belang: Likoepang, Kema, Belang en Totok, waar coprah, ebbehout en goud worden verscheept. Alle zijn echter min of meer berucht door de slechte ankerplaatsen en onveilige reeden, hetgeen vooral in den westmoesson voor de scheepvaart veel ongemak oplevert. De hoofdplaats Menado staat in dat opzicht aan de spits; het kan daar in dezen tijd geweldig spoken. Het gebeurt dan meermalen dat de schepen het Noordelijk gedeelte omvaren en te Kema trachten te ankeren, dat, zooals gezegd, met Menado middels een auto-weg is verbonden.

Overal verspreid, langs de wegen, in het bosch, het meest in de nabijheid der dorpen liggen de kerkhoven in kwistigen tooi van bizarre, dikwijls vreemdsoortige grafmonumenten. Te Sawangan in het district Tonsea ligt een kerkhof van oude Alfoersche graven, de z.g. waroega's, zijnde een soort van steenen graf-potten, welke door vaardige hand rijk zijn gebeeldhouwd en dikwerf versierd met oud-Chineesch porselein. De oude Alfoeren hadden de gewoonte om de lijken van hunne verwanten in zittende houding in deze urnen te persen zoo lang tot er niemand meer bij kon, in welk geval een tweede grafpot werd vervaardigd. De tegenwoordige bevolking voelt weinig meer voor deze herinneringen uit lang vervlogen tijd, zoodat een bestuursambtenaar hier op een stil romantisch plekje al de waroega's uit den omtrek heeft doen overbrengen en verzamelen, om ze voor verval te behoeden. Er liggen toch nog een massa overal verspreid, maar de fraaiste vindt men ongetwijfeld te Sawangan Tonsea. Oude families zijn nog in het bezit van grafkelders, welke in vroeger dagen zijn uitgegraven in den voet der heuvels en gesloten werden met groote steenen. Dergelijke grafkelders, die echter uit den aard der zaak hoe langer hoe zeldzamer beginnen te worden, treft men nog gaaf en ongeschonden aan te Kema, een vervallen plaatsje aan de Zuidkust.

Dit dorpje Kema is vermaard om zijn grillig gevormde rotsen, waarmede de kust als bezaaid is, waarop de Engelschen in vroeger tijd versterkingen plachten op te richten. Een van deze

rotsen is door de natuur eigenaardig gevormd en vertoont eenigszins gelijkenis met een menschelijk aangezicht, dat uit zee oprijst en van verre reeds te zien is.

Een andere bezienswaardigheid is de vermaarde waterval van Tondano, die de oorsprong is van de gelijknamige rivier en 65 voet hoog is. Het is minder bekende meer, dat 2000 à 4000 voet boven het oppervlak der zee ligt, heeft een diepte van wel 100 voet, een breedte van een uur gaans en een lengte N.Z. van drie uren gaans. De talrijke eilandjes werden in tijden van strijd gebruikt om zich te verschansen en den vijand te bestoken. Een van de schilderachtigste plaatsen aan het meer is wel Kakas, aan het zuidelijk uiteinde. Hier dicht bij de negorij Passo, waar ongeveer in 1780 de eerste koffieboom geplant werd. Langowan is mede een bekoorlijk plaatsje, dat vermelding verdient evenals het fraaie vlechtwerk van matten doosjes, korfjes en het weven van kledjes, welke producten van huisvlucht uit deze streken veel aftrek vinden. Remboken maakt een buitengemeen vriend

Rots bij Kema.

MAGAZIJN VAN
HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
FIRMA W. v. d. AMEELE
ELECTR. SMEDERIJ
HEERENSTRAAT 51 - KERKHOFSTRAAT 2-4
VOORBURG TEL. 78118

RUSTHUIS
JULIANA VAN STOLBERGLAAN 79
DEN HAAG - TEL. 71488
GELEGENHEID TOT OPNAME VAN OUDEN VAN
DAGEN, ZIEKEN, RUST- OF HULPBEHOEVENDEN
RUSTIGE OMGEVING DOKTER NAAR KEUZE
Zr. & Br. BERGMANS.

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ**
AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve - 40.000.000.—
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE
Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements Britsch-Indië China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten - Incasseeringen en Financieringen. - Schrif-
telijke en Telegrafische Credieten. - Reiscrédietbrieven.
- Deposito's. - Rekeningen-Courant Aan- en Ver-
koop van Effecten. - Administratie van Vermogens. -
Open en Gesloten Bewaarneming

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS
Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
voor groote administraties.

lijken indruk, hoewel de bodem rotsachtig en met groote steenen als bezaaid is. Volgens de overlevering zouden bij een uitbarsting van den gewelddigen vulkaan Sapoetan deze bodemformatie zijn ontstaan. Dit gebergte is van alle Menadoneesche bergen het meest afschrikwekkend, hetgeen men niet uit zijn naam zou afleiden (Sapoetan = Berg der Vrouwen). Meest in dichte nevelen omhuld, zendt hij af en toe waarschuwend rookpluimen omhoog; de laatste uitbarsting is, naar ik meen, uit 1845. Bij deze ramp werden vele steenen huizen en alle fortjes en redouten in de Minahassa verwoest. Amoerang behoort tot het ontvoogd gebied van de residentie, een Hoekoem Besar heeft de teugels van het bewind in handen.
De Minahassa is rijk aan velerlei opzichten: prachtige natuurafereëien, een interessante bevolking, goede wegen, fraaie dorpen met kerken en scholen, meergebieden, warme bronnen, frissche badplaatsen en vele herinneringen aan de eerste Alfoeren en de eerste Hollanders.
Er is reeds veel over de bewoners van de Minahassa geschreven. Wij willen dus niet in herhaling treden, maar alleen aansnijpen, dat een reis door het rijke land hunner geboorte nogmaals bevestigt dat het hartelijke, eenvoudige menschen zijn, altijd tot helpen bereid, die zich naar Westersche opvattingen en naar Westersche levenswijze hebben geschikt als geen ander volk in dezen Archipel. Zij zijn door de natuur in de eerste plaats eenigszins verwond, door de levensomstandigheden, door de levensvoorwaarden, maar dat alles is begrijpelijk, want zij waren op menig gebied baanbrekers en als goede staatsburgers trouwe steunpilaren der Indische maatschappij. Daarenboven vurige aanhangers van het Koningshuis, getuige de talrijke portretten van H. M. de Koningin en de Koninklijke familie, die allerwege in de voorgalerijtjes hunner woningen de eereplaats aan den wand bekleeden, hetgeen elken oprechten vaderlander in deze tijden weldadig aandoet. Even weldadig en sympathiek is de uit het hart gegrepen viering van het 250-jarig bestaan van het verbond met Nederland door het volk van de Minahassa.

practijk maakte zij zich niet zoo druk over deze kwestie. Wat kon de Compagnie, gelet op hare macht en hare tacliek, anders doen? De Buitenbepalingen, enkele deelen in de groote Oost daargelaten, kunnen wij gevoelig uitschakelen, bleef over Java, waarvan in alle gevallen de meeste candidaat-hadji's kwamen. Die enkele punten van de kaart door haar bezet, maakten de zaak niet gemakkelijker; in werkelijkheid kwam er dan ook niet veel van terecht.

Toen de Oost-Indische Compagnie afgedaan had, kwamen andere tijden, ten minste officieel — in werkelijkheid bleef de toestand zooals hij was — de vrijheid van godsdienst werd erkend, doch de bedevaarten werden nog steeds als onwettig beschouwd. Men ging van het denkbeeld uit, dat hadji's als onruststokers, woekeraars en uitzuigers der bevolking gesignaleerd stonden; hoe minder er van dat artikel waren, hoe beter het voor de rust en orde der bevolking was.

Toen in het begin der 19e eeuw (1825) ongeveer tweehonderd Javanen zich aan het residentiekantoor te Batavia voor een paspoort naar het heilige land meldden, was dit voor den resident aanleiding om de Regeering op dezen toeloop te wijzen en voor te stellen om maatregelen te nemen, hetgeen dan ook in dezen vorm geschiedde, dat, volgens een resolutie, voortaan f 110 per pas zou betaald moeten worden; zoo hoopte men dan de aspiranten af te schrikken. Men begrijpt, dat ontduiking in het leven geroepen werd; men vroeg geen pas meer voor Arabië, maar voor de Straits, waar maar al te grage Arabieren gereed stonden om liefhebbers te brengen naar de Roode Zee, doch het maar al te dikwijls niet ver brachten, door het materiaal dat voor dergelijke groote volle-zeeochten niet berekend was of wel, de passagiers werden op een onherbergzame kust afgezet, na van alles be-roofd te zijn.

Het merkwaardige van bovengenoemden maatregel was, dat hij nooit in het Staatsblad verscheen; de gevolgen bleven niet uit, want toen iemand, uit Arabië teruggekeerd, veroordeeld diende te worden op grond, dat hij geen pas-geld betaald had, daar hij zonder pas naar Arabië was gegaan, moest de rechter in 1852 de onverbandbaarheid van de resolutie der Regeering constateeren. Toen koos het Gouvernement eieren voor zijn geld; men schreef dengenen, dien het aanging, dat alles ingetrokken was; dat deze resolutie niet het Staatsblad bereikte, was logisch. De intrekking werd gemaskeerd doordat de Regeering betoogde, dat de moeilijkheden, aan de heffing van die honderd en tien gulden verbonden en de menigvuldige ontduikingen, de handhaving der onderwerpelijke wetgevende bepalingen praktisch ondoenlijk maakten.

Vermoedelijk door betere organisatie en meerdere propaganda voor den hadji steeg in de vijftiger jaren, in de oogen der Regeering althans, het getal pelgrims onrustbarend, zoodat in 1859 verschillende maatregelen getroffen werden, waaronder het z.g.n. hadji-examen wel de meest eigenaardige was; in 1880 schreef Snouck Hurgronje, naar aanleiding van deze wetgevende bepalingen, als stelling XXIII achter zijn reeds aangehaald proefschrift neer: waar in Nederlands O.-Indische bezittingen de hadji's een nadeeligen invloed uitoefenen op de bevolking, daar behoort men zoo streng mogelijk de bepalingen, opgenomen in Staatsblad 1859 No. 42, toe te passen, ook met het doel het aantal Mekka-gangers te doen verminderen. Aan het uitvaardigen dezer bepalingen, die later door prof. Snouck Hurgronje stellig gewraakt zijn, waren niet vreemd de geruchten, die er liepen, dat tal van zoogenaamde Mekka-gangers nooit verder dan de Straits kwamen om na den gebruikelijken tijd terug te keeren in hun geboorteplaats als hadji; het ingestelde examen, dat intusschen niet verplichtend was gesteld, moest dan dienen om eventuele pseudo-hadji's te ontmaskeren. Wie zich dus niet onderwierp aan het onderzoek, mocht dus ongestraft de hadji-kleeding dragen, wat ook al niet bijdroeg om het gelukkige van de bepalingen te versterken. Bovendien, de bevolking weet gauw genoeg of ze met een hadji te doen heeft of niet, aan haar is het dus best toevertrouwd eventuele bedriegers aan de kaak te stellen. Een goede schrede vooruit vormde de vestiging van het Nederlandsch consulaat te Djeddah, de toegangplaats voor alle pelgrims; voor het visceeren van den pas werd een rijkdaalder gevraagd, tenzij men onvermogen was. Wie in dezen toestand in den Hedjaz werd aange-

STUYT EN DE WILDE

LEDEN DER VEREENIGING VOOR DEN
EFFECTENHANDEL TE AMSTERDAM
TELEFOON Nos. 35208 en 35916
TELEGRAM-ADRES: „STUYTCO”

HEERENGRACHT422
AMSTERDAM

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

JOH. BROERS - BONTWERKER
WAGENSTRAAT 108
Tel. 14532 - Den Haag - Gevestigd Ao. 1891

LEIDEN

**LEIDSCHER
ZUIVELVERKOOP CENTRALE**
L. VAN DAM,
HAARLEMMEERSTRAAT 490, LEIDEN

Den Leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering ten spoedigste hiervan mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, K. Voorhout 6, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Voorzitter van den Landraad te Soerabaja.

De Bedevaart naar Mekka,
door
Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

In het jaar 1880 verbaasde een jong doctor in de Semietische Letteren door zijn proefschrift: „het Mekkaansche feest” de weinige Islam-kenners in Europa en eenige jaren later was het wederom Dr. Snouck Hurgronje, die door zijn verblijf als volkomen deskundige in de heilige oorden, gevolgd door zijn werk in twee deelen: „Mekka”, die de geleerde wereld in spanning bracht.
Waarschijnlijk, het was niet te verwonderen, dat de beschrijver met zijne werken doel trof; immers de bedevaart naar Mekka, de hadji is niet voor niets gekenmerkt als een der vijf zuilen van den Islam, opgenomen in den plichtenleer of fiqh.
Van alle kanten der aarde trekken in het „seizoen” pelgrims ter bedevaart naar Arabië om ten minste eenmaal het land van den Profeet te aanschouwen, daarmee derhalve een plicht vervullend. Dat onze Archipel jaarlijks een contingent levert, is te verwachten, waar de Mohammedaansche godsdienst een der hoofdgodsdiensten van Indië is en het „naik hadji” vindt men in de hikajats vaak terug. De verhouding van Indië tot deze plicht van Mohammedaan is het onderwerp geworden van een academisch proefschrift, in December j.l. aan de Leidsche Universiteit verdedigd door den heer Eisenberger. Naar aanleiding van dit geschrift enige mededeelingen te doen, is het doel van dit artikel.
De Oost-Indische Compagnie was al zeer afkeerig van het trekken van menschen uit de Oost naar het verre Arabië. Wie in Van der Chijs' Plakaatboek of de Haan's Priangan bladert, zal dien vijandigen angst, gedreven door kerkeraad van Batavia en eenbare meening in de Nederlanden, daar aan te treffen. Verwonderen doet het niet, immers was de Christelijk Gereformeerde godsdienst de Staatsgodsdienst en moesten zijne aanhangers, als zij ten minste hunne plicht deden, als zoodanig ijveren voor de Kerstening van Indië. Tegen de bedevaart naar Mekka diende dan ook geageerd te worden; het was theorie voor de Compagnie, maar in de

UW ADRES
VOOR
PELTERIJEN
IS
MAISON DE PELLETERIE
SPECIALAAL BONTMAGAZIJN
DEN HAAG - SPUISTRAAT 46-48
EIGEN ATELIERS VOOR HET VERVAARDIGEN EN
VERMAKEN VAN ALLE SOORTEN BONTWERKEN
BONTMANTELS NAAR MAAT
— ZONDER PRIJSVERHOOGING —

DROGISTERIJ
„DE DISTEL”
DISTELVINKENPLEIN 4
TELEFOON 38155 :: 's-GRAVENHAGE
Drogerijen - Chemicaliën - Verf-
waren - Verplegings-Artikelen
Specialiteit in
Toilet-Artik. en Eau de Colognes

N.V. HOUTGRAAF & BOLSEN BROEK
Verhuizingen
TRANSPORT VAN PIANO'S EN BRANDKASTEN
BERGING VAN INBOEDEL :: CENTRAAL VERWARMD
DR. DIRK BAKKERLAAN 8-10
BLOEMENDAAL :: TELEF. 22299

C. J. L. VERMEULEN'S
ONVERANDERLIJKE
VERGROOTINGEN
DEN HAAG
TOUSSAINTKADE 20
DOOR GEHEEL INDIE BEKEND

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

WAAROM DRAAGT IEDER GAARNE LIJNKAMP'S KLEEDING?
OMDAT IEDER ZEKER WIL ZIJN, DE BESTE KLEEDING TEGEN DEN BILLIJKSTEN PRIJS TE BEKOMEN EN DIT BIJ LIJNKAMP INDERDAAD HET GEVAL IS
LIJNKAMP'S Kleedingmagazijnen GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

troffen, werd door de Turken in 1880 aangezegd te verdwijnen; daarnaast was een andere maatregel van Turksche zijde, dat zij, die na 1 April 1881 zonder pas aldaar werden gevonden of zonder voldoende middelen voor de terugreis, niet toegelaten werden. Zooals wel meer in het oude Turksche rijk, waren deze bepalingen er om ze maar zoo gauw mogelijk weer te vergeten, zoodat de Indische Regeering, die al reeds maatregelen dacht te treffen om aan het billijke verlangen van de Turken te voldoen, daarvan afzag. Het gevolg was intusschen, dat er onder de pelgrims veel ellende ontstond, daar zij, die hun geld voor de terugreis opgemaakt hadden, in de roofzieke handen der sjechs vielen, voor koelie moesten gaan spelen in hun dienst, met het vooruitzicht om van deze dienstbaarheid nooit af te komen.

Intusschen wijzigden zich verschillende dingen, die voor de pelgrims verbeteringen bleken te zijn; bijv. het vervoer veranderde van aspect; waren het vroeger in de allereerste plaats trampsschepen, die van uit de Straits de markt beheerschten, welke nachoda's geen been er in zagen om allerlei trucs op de opvarenden toe te passen ten einde hen uit te zuigen, langzamerhand begonnen de Nederland en Rotterdamse Lloyd, in vereniging met de Maatschappij de Oceaan de vaart op Djeddah in handen te nemen middels speciale schepen, daarbij zich op het standpunt stellende, dat de pelgrims veilig, gezond en snel overgevoerd dienden te worden. Daar was de passage-regeling, die herzien werd; het gedwongen retour-biljet werd ingevoerd om de menschen tegen zich zelf te beschermen, waardoor ze van de terugreis verzekerd waren en al wilde men langer of voor goed blijven, een billijke restitutie op 't betaalde vond plaats. Ook het passen-systeem onderging een verbetering, men stelde als eisch, dat de door het Binnenlandsch Bestuur afgegeven pas, gevisceerd door den havenmeester van den haven van vertrek, te Djeddah door den consul in ontvangst voor afscheuring van een controlestrook, bij terugkeer opnieuw daar werd gevisceerd¹⁾. Bij terugkeer in de Oost wordt de pas afgegeven aan den loerah of aan den wijkmeester, zoodat middels de straks te noemen registers de Regeering op den terugkeer controle had. Het zal den lezer weinig deren, als ik — hoe belangwekkend op zich zelf ook — allerlei bijzonderheden weglaat; alleen heeft de Regeering in een recent Bijblad nogmaals aangedrongen op controle op de terugkeerende hadji's, ten einde revolutionaire elementen onder hen te onderkennen.

Dat alleen dan behoorlijk nagegaan kan worden, wie er vertrekt en terugkeert middels registers, aan te houden door de betrokken gezaghebbers, is te verwachten. Van elk bedevaart-jaar wordt een register aangelegd, bevattende doorlopende nummering, nummer van den pas, naam, geboorteplaats en laatste woonplaats van dengene, ten wiens name de pas staat, het tijdstip van terugkeer en melding elders en waar dit plaats had, voorts of de hadji al vroeger naar Mekka is geweest, ten slotte een kolom voor het aanbrengen van op- en aanmerkingen.

Diende vroeger, gelijk terloops is opgemerkt, de instelling van den pas, om den hadji te belemmeren, thans alleen om den pelgrim, buiten elken godsdienstigen factor om, bescherming van bezit, gezondheid en vrijheid te verzekeren. Het is van belang, dat vooral in dit verband gereleveerd wordt de aanwezigheid van een Nederlandsch consul te Djeddah; hij is de man, die in het verre land den Mekkaganger uit onze Oost beschermt tegen de grijpgrage handen, die van alle kanten naar hem uitgestoken worden, voor wie de plicht van den Mohammedaan om naar den Hidjaz te komen, middel is om hem op alle mogelijke wijzen af te zetten. Voorts verleent de consul zijn bijstand doordat de goederen van den pelgrim, op diens pas vermeld, bij eventueel overlijden door dezen gezaghebber worden ontvangen en den op den pas vermelden personen worden toegezonden; ook wat den bedevaartgangers na- of toegezonden wordt van elders, doet de consul bezorgen.

Intusschen moet erkend worden, dat sinds er geen groot-sjerief met zijne satellieten in Mekka meer is en vooral sinds Ibn Saoed den scepter zwaait in het heilige land, op drastische wijze aan

allerlei ongerechtigheden een eind is gemaakt. ren het vroeger Bedoeinen-stammen, die zich door Turksch geld lieten afkopen om af te van tolheffing voor vrijen doortocht door de hen bewoonde streken, deze zijn thans op gelijge wijze aan het verstand gebracht, dat daarvoor goed een einde moest komen. Al heeft Saoed de eenzijdig door Turkije in 1914 afgesloten capitulaties evenmin erkend, hij spreekt al behoorlijk recht, daarbij zooveel mogelijk de volgende.

Het ligt niet in de bedoeling om de bevoegdheid van den consul om regelen van wetgeving te vaardigen, na te gaan; alleen zij nog vermelden den consul een Javaansch vice-consul ter staat, wiens particuliere woning in Mekka zoodat deze van het doen en laten der Indische pelgrims en de stroomingen onder hen op de te kan blijven.

Eindelijk dien ik nog te vermelden de maatlen getroffen om de gezondheid van de pelgrims te bevorderen; daartoe zijn tal van regelingen hygiënisch gebied genomen; denk maar aan de vereniging met de Engelschen) quarantaine-regelen, aan de goede zorgen door de betrokken stoomvaartmaatschappijen aan boord in acht nomen. Ook de meer genoemde heerscher van Hidjaz heeft getoond, dat hij met zijn tijd weet te gaan, daarbij oog hebbende voor de belangen van de pelgrims en al zijn de door hem getroffen sanitaire maatregelen nog niet voldoende, met mag verwacht worden, dat hij niet, als de Turkse vertegenwoordigers in den Hidjaz weleer, zal gen: „Wa Allah alam bissawab”.²⁾

²⁾ (Laat alles maar op zijn beloop. God weet best de juistheid ervan).

Het verband tusschen de Indische cultures en de plaats, waar zij in Indië worden gedreven.

Voor de Afdeling 's-Gravenhage van de Vereniging „Oost en West” trad Dinsdagavond Februari, Prof. Dr. E. C. Jul. Mohr als spreker met een voordracht getiteld: „Het verband tusschen de Indische Cultures en de plaats, waar in Indië worden gedreven”. De Siberische koloniale griep waren ongetwijfeld de oorzaak, dat de van „De Twee Steden” slechts matig bezet spreker moet het den leden, die anders steeds grooten getale opkomen om de door de Afdeling georganiseerde avonden bij te wonen, niet kwamen, dat zij ditmaal liever bij de warme thuis gebleven waren.

De voorzitter, de heer F. van Peski, leidde in. Hij zei, dat hij het genoegen had den Prof. reeds sedert langen tijd te kennen, en dat hem daarom geen twijfel leed of de leden ditmaal ook van zijn voordracht genieten.

In zijn inleiding begon spreker erop te wijzen dat het in deze voordracht zou gaan om de de cultuurplanten geldende uitwendige omstandigheden, uitwendige groei-, maar ook cultuurplanten, die spreker wilde samenvatten in de volgende vier groepen:

- a. Klimaat;
- b. Bodem;
- c. Verzorging — Werkkrachten;
- d. Afzet — Plaatselijke- en Wereldmarkt.

Die volgorde is niet willekeurig gekozen; tot d komt steeds meer de mensch op den grond en wijkt de natuur achteruit.

Ad a kan men zeggen, dat de mensch daar aan kan doen; hij kan hoogstens het gegeven maat op de verschillende plaatsen van Indië keurig bestudeeren, en in verband met de uitkomsten dier studie zijn keuze van cultuurgewas bepalen.

Ad b kan men echter wél ingrijpen en door lei maatregelen de bodem-voorwaarden veranderen. Maar toch niet zóó, dat men op ieder punt bodem, zooals die daar is, geschikt kan maken voor elke cultuur.

Ad c worde opgemerkt, dat cultures, die zorg, veel handenarbeid in het veld vereischen.

¹⁾ Gewoonlijk moet men in persoon bij den consul verschijnen, buitengewone gevallen daargelaten.

FAMILIE-PENSION

NASSAUPLEIN 29 - DEN HAAG - TELEF. 13765

Schitterende groote Salons en Slaapkamers met Bad, benevens Eet- en Conversatiezaal, Centrale Verwarming, vaste Waschtafels, koud en warm stroomend water, prima Keuken

Gebruikte Indische kleding voor de Oud-Strijders in Indisch Bronbeek.

(Ingezonden).

Dat door veel oud-strijders in Indië op hun ouden dag bittere armoede wordt geleden, is de laatste jaren wel bekend geworden. T. H. M., oud-redacteur van de Bandoengsche Crt., schreef hierover: ".... In Radjamendala op jacht zijnde, kwamen wij diep in de rimboeh aan een klein huisje. Ik zeg huisje, maar krot zou veel beter uitgedrukt zijn. In dit krot woonde een oud-strijder van het Indische Leger, de heer Touche, van origine een Elzasser. Toen wij binnentraden kwam een totaal vermagerde, bijna naakte persoon ons tegemoet, groette beleefd en noodigde ons uit plaats te nemen op een paar oude kisten welke daar stonden.

Op onze vraag, waarom hij zoo diep in de rimboeh ging wonen, antwoordde hij, dat het hem onmogelijk was in de bewoonde buurt van Radjamendala te gaan wonen, aangezien hij niet in staat was van zijn klein pensioen de hoogst noodige kleding aan te schaffen; dat zijn pensioen nauwelijks voldoende was om de hoogst noodige voedingsmiddelen te kopen. De kleding, die deze oud-strijder droeg, bestond uit een stuk oude kaim en een reeds versleten Atjeh-jas, waarop drie of vier eeretekenen prijkten.

Toen wij weggingen boden wij den armen oud-strijder eenig geld aan, hetgeen hij echter weigerde aan te nemen.

Tot zoover de lijdensgeschiedenis; het relaas van zijn overlijden zal ik u besparen, en volstaan met de mededeeling dat hij, in wat pisangbladeren gewikkeld, door de zorgen van den loerah onder de klapperboomen is gestopt.

Deze toestanden gaven het publiek in Indië aanleiding om de handen in elkaar te slaan, en te trachten zoo veel mogelijk hulp te verleenen. Er werd flink geofferd. „Indisch Bronbeek“ ontstond. Deze vereniging liet op verschillende plaatsen eenvoudige huisjes bouwen, zooveel als de financiën toelieten, waar dergelijke stumperds met hun gezin hun ouden dag konden halen.

Men besefte zeer terecht, dat het onwaardig was deze ouden van dagen, die onder de beroerdste omstandigheden hun plicht hadden gedaan, en aan de welvarende gemeenschap alles gegeven hebben, wat zij te geven hadden, aan hun lot over te laten nu zij niet meer tot werken in staat waren en ik vlei mij, dat wij z.g. oud-Indischgasten hieraan zullen meewerken.

Het is niet veel wat ik vraag, geen geld, bedelen durf ik niet. T. weigerde in al zijn armoede immers geld aan te nemen. Maar...

Mevrouw van der Weijden schreef direct na haar terugkeer te Bandoeng dat er groot gebrek was aan kleding, de menschen kunnen zich niet buiten vertoonen, de promotor van Indisch Bronbeek, de heer Karel Wybrands, schreef: „de Europeanen wonen er, zij leven er niet. (natuurlijk, als je geen kleding hebt. Hv.). Hier begint onze plicht.

Misschien herinnert gij U, dat gij eenige jaren geleden mij in de gelegenheid hebt gesteld, ruim 600 pakeans naar Indië te zenden, plus schoenen, ondergoed, enz. enz.

Welnu er zijn nog een massa Indischgasten in Holland, die gebruikte Indische kleding in hun bezit hebben, die ze menschelijkerwijze gesproken nooit meer zullen gebruiken. Verkoopen, dat bezorgt U maar ergernis, want een opkoper geeft er maar een krats voor, en Uw zoon draagt liever nieuw als het zoover is. Nog langer bewaren? Het is een hopeloos werk. Stuurt ze liever aan mij en ik zal zorgen dat ze zonder onkosten en zonder dat er tusschen kade en schip iets verloren gaat, in Indië komen. De menschen die mij vroeger zoo spontaan geholpen hebben, willen den kring hunner kennissen nog wel eens nagaan.

Als U No. 16684 wilt opbellen, dat is de dienstverrichting „Voorwaarts“, Cantaloupenburg No. 26A, of U zendt mij een briefkaartje, dan komt alles vlug in orde. Van buiten de stad ontvang ik het gaarne ongefrankeerd en in de omgeving zal ik het komen afhalen.

Maar laten wij met ons allen zorgen dat de menschen voor Paschen een behoorlijk pakean aan hebben en... vooral niet uitstellen, en brengt het eens ter sprake onder Uw sobats.

Bij voorbaat mijn hartelijken dank.

E. M. HARSVELDT,

Gep. Adj. Onderoff. O.-I. L.

Den Haag, Orchideestraat 28

Van Week tot Week.

Dinsdag 12 tot Maandag 18 Februari.

Terugkeer H. F. Tillema. Uit de beste bron vernemen we, dat de heer H. F. Tillema na zijne omzwervingen in de binnenlanden van Borneo, de terugreis naar Nederland heeft aanvaard met de vrachtboot Tapanoeli van de Rott. Lloyd, welke boot hij in Djeddah verliet om daar eenige dagen te verblijven voor filmopnamen. Vervolgens heeft de onvermoeide onderzoeker de reis vervolgd met de Kambangan van de Mij. Nederland, welk schip omstreeks 23 Februari te Amsterdam zal arriveeren.

Versieringsmotieven in de Hindoe-Javaansche kunst. De heer Th. van Erp heeft voor het Instituut Kern te Leiden den 13en dezer een voordracht gehouden over „Eenige versieringsmotieven in de Hindoe-Javaansche kunst. (Overzicht in het Vaderland van 13 Febr., Avondbl.).

Een hevige bandjir. Cheribon, 11 Febr. (Aneta).¹⁾ Hedennacht heeft de Tjilosari gebandjird. Bij de desa Tjimiroe zijn 87 huizen weggespoeld, waarbij 18 Inlanders verdronken.

Generaal Bodde. Aneta seint d.d. Batavia 12 Febr. dat Generaal G. C. J. Bodde van zijn paard is gevallen en nog al ernstig werd gekwetst; de generaal wordt in het militair hospitaal verpleegd.

Gedelegeerden Pacific Congress. Bij Kon. Besluit zijn alsnog benoemd tot gedelegeerden van de Nederl. Regeering bij het vierde Pacific Science Congress, dat in Mei a.s. te Batavia wordt gehouden, de navolgende geleerden: Dr. L. F. de Beaufort, Prof. Dr. H. A. Brouwer, Prof. J. C. van Eerde, Prof. Dr. B. J. Escher, Prof. Dr. E. van Everdingen, Prof. Dr. J. A. Honing, Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, Prof. Dr. W. K. J. Roepke, Prof. Dr. P. van Romburgh, Prof. Dr. J. E. van der Stok en Prof. Dr. F. A. Vening Meinesz.

Ernstig ongeluk door een omgewaaiden boom. Bandoeng, 12 Febr. (Aneta). Op de onderneming Dewata is een boom omgewaaid en op een huis gestort; 7 personen zijn gedood en 7 gewond.

Kolonisatie Nieuw-Guinea. Ambon, 11 Febr. (Aneta). De gouverneur van de Molukken heeft een telegrafische waarschuwing aan het hoofdbestuur van de Vereeniging voor kolonisatie van Nieuw-Guinea gezonden, in verband met het voorgenomen vertrek van dertig gezinnen naar Nieuw-Guinea met het doel, zich daar als kolonisten te vestigen. Hij adviseert, in ieder geval te wachten tot de in uitzicht gestelde Guinea-expeditie, die in April ondernomen zal worden.

Het hoofdbestuur antwoordde den gouverneur, dat de vereeniging geen bemoeienis heeft met bedoelde huisgezinnen, die geheel op eigen risico en initiatief naar Nieuw-Guinea gaan, maar niettemin zal het de waarschuwing aan de gezinnen doorgeven.

De Krakatau. Nog steeds maken Aneta-berichten melding van voortdurende werkzaamheid van den Krakatau-vulkaan. Het door de uitbarstingen geschapen nieuwe eiland steekt reeds 31 meter boven het oppervlak der zee uit.

Indisch Genootschap. In een den 22en dezer door het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage te houden bijeenkomst zal Mr. F. D. Holleman spreken over het onderwerp: De verhouding der gemeenschappen (familie, dorp en district) in de Minahasa.

Voordracht over de heen- en weervlucht naar Indië. Te Rotterdam heeft de heer I. A. Aler voor verschillende vereenigingen eene voordracht met lichtbeelden gehouden over de retourvlucht Nederland-Indië, welke hij als mede-bestuurder heeft volbracht. (Een verslag is opgenomen in de Nwe Rott. Ct. van 16 dezer, Och- tendbl. B.).

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de Nwe Rott. Ct.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne kennissen, die nog niet tot „Oost en West“ toetraden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?“ kan eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREENIGING HEEFT WAT AAN U“.

ARNHEM EN OMSTREKEN

KOOPT BIJ VOORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN

DENKT OOK OM DE OUDE STAD

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN

Voorschriften van H.H. Oogartsen

worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm

H. W. MIDDELBEEK, Opticiën
HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

Univers. examens. Leiden. Candidaats-ex. Indisch
recht de heer Dardo. — Taalk. cand. ex. Indo-
logie de heer A. P. H. Berghuysen.
Utrecht. Doctoraal-ex. Indisch recht Mr. L. E.
Hovig.

E. Meijer. Op den leeftijd van 47 jaar is te Zeist
overleden de heer H. Meijer, oud-vertegenwoor-
ger in Ned.-Indië, tevens hoofdadministrateur
der gemeenschappelijke Mijnbouw-Maatschap-
pij Billiton.

A. P. van de Siepkamp. Te 's-Gravenhage is, in den
ouderdom van 70 jaar, overleden de heer
A. P. van de Siepkamp, gepens. Luitenant-
Kolonel van het O.-I. leger, ridder van de Mili-
taire Willemsorde en van de orde van Oranje
Nassau, met de zwaarden.

Mr. C. H. Nieuwenhuys. In den ouderdom van 77
jaar overleed te 's-Gravenhage het oud-lid van
den Raad van Indië Mr. Chr. H. Nieuwenhuys.
De overledene was Commandeur in de Orde
van Oranje-Nassau en ridder in de orde van
den Nederl. Leeuw.

J. E. Vincent. Te Wassenaar overleed op den leef-
tijd van 53 jaar de heer J. E. Vincent, oud-
agent der Moluksche Handelsvennootschap te
Ternate.

W. van Gelder. In den ouderdom van 82 jaar is te
's-Gravenhage overleden de heer W. van Gel-
der, oud-inspecteur bij het Inlandsch onderwijs
in Ned.-Indië, Officier in de orde van Oranje-
Nassau.

Dr. P. F. Hubrecht. Op den leeftijd van 48 jaar is
te 's-Gravenhage overleden Dr. P. F. Hubrecht,
geoloog, directeur der cultuurondernemingen
Kremboong, Toelangan en Sindangwangi. De
overledene was Officier in de orde van Oranje-
Nassau.

F. A. Leclercq de Courcelles. Aneta seint d.d. Bandoeng
19 Febr. het overlijden, in den ouder-
dom van 72 jaar, van den heer F. A. Leclercq
de Courcelles, oud-lid van de Rekenkamer.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

De Boeatan-Feestavond op 25 Februari a.s.

Het Indische feest, dat a.s. Maandag-avond in het
„Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen” te
's-Gravenhage zal worden gevierd, belooft zeer ge-
animeerd te worden.

Tot het Eere-comité zijn alsnog toegetreden:

Mevr. A. Ebbinge Wubben—v. Mansvelt, als ver-
tegenwoordigster van den Nederlandschen Kinder-
bond;

de heeren: C. J. Feith, Voorzitter der Ver. van
Ambtenaren B.B.;

F. A. Janssen van Raay, Pres. der Ver. van Ind.
Verlofgangers;

P. J. de Kanter, Voorzitter v. h. Alg. Ned. Ver-
bond en van de Ver. Nederland in den Vreemde;

Th. B. van Lelyveld, Secr. der Ver. Vrienden van
de Aziatische Kunst;

Mr. Dr. R. Tj. Mees, Voorzitter van „Eurasia”;
Mevrouw W. Ros—Vrijman, Voorzitsster van het

RIETEN MEUBELN

H. F. SCHMIDT
BAKKERSTRAAT 24
ARNHEM :: TEL. 1538

VELE INDISCHE
DANKBETUIGINGEN
TEKENINGEN OP AANVRAAG

FIRMA WAGNER

RUND-, KALFS- EN VARKENSSLAGERIJ
SPECIALITEIT FIJNE VLEESCHWAREN

ARNHEM

JANSSTRAAT 31 :: TELEF. 476

Bestuur der Koloniale School voor Vrouwen en
Meisjes en van de Ver. Schoonheid in Opvoeding en
Onderwijs;

en de heeren: Willy Sluyter, Voorzitter van „Pul-
chri Studio”;

Mr. Raden Mas Soeripto, Voorzitter van het
Nederl.-Indonesisch Verbond;

Ir. H. J. W. Teunissen, Secr. Afd. Den Haag van
het Alg. Ned. Verbond;

Albert Vogel, Voorzitter van den Haagschen
Kunstkring;

R. Zuyderhoff, Voorzitter van de Ver. „Oost en
West”.

Waar zoovele vereenigingen op Indisch en kunst-
lievend gebied met een uitgebreid Propaganda-
Comité, uit sympathie, samenwerken voor dit feest,
behoeft aan het welslagen niet getwijfeld te worden.

De smaak van het publiek voor Indische muziek,
zang en dans neemt met den dag toe, gelukkig niet
alleen in het buitenland, maar ook binnen de gren-
zen van Nederland, tot zelfs in het Westland, ge-
tuige de zoo goed geslaagde „gala soirée” door
Eurasia te Naaldwijk gegeven, welke eerstdaags te
's-Graveland zal worden herhaald. Hoeveel te meer
liefhebberij zal er dan in Den Haag voor zijn, waar
talrijke oud-Indiërs aan hunne tolok-bloedverwan-
ten en vrienden met zóoveel opgewektheid vertellen
kunnen van al het moois en aardigs ginds genoten,
dat deze er hier zeker ook wel eens wat van willen
hooren en zien, nu zich daarvoor zulk een schoone
en goedkoope (immers tegen den toegangsprijs van
een Boeatan-lot à f1) gelegenheid voordoet. Zij
zullen den 25sten 's avonds om 8 uur bij het bin-
nenkomen in de zaal van „Het Gebouw” dadelijk
begroet worden met het welkomstlied, *Kebo Giro*,
op de gamelan, door leden van het „Nederlandsch-
Indonesisch Verbond” bespeeld.

Ook de eerste opvoering hier te lande van de
pracht-film „Mooi Bandoeng”, door den heer Willy
Mullens vervaardigd, in opdracht van de Vereeni-
ging „Bandoeng Vooruit”, en welwillend aan Boea-
tan voor dezen Feestavond in bruikleen afgestaan
door den heer Poldervaert, zal door gamelan- en de
typisch Preangersche ankloeng-muziek worden be-
geleid. Daarna zal de hier zoo goed befaamde decla-
mator, Mr. A. W. Kamp, de door hemzelf vertaalde
„Indische Ballade” van Rudyard Kipling en proza-
gedichten van Noto Soeroto voordragen. Dit ern-
stige deel van het program zal gevolgd worden door
een West-Indisch nummer, een vroolijk dansje van
Surinaamsche meisjes in landelijk costuum, onder
het zingen van daar inheemsche liedjes.

Daarna treedt Emiel Hullebroeck op met zijn
Indische liederen, die hijzelf in de Oost van de in-
boorlingen beluisterde en hier op zijn eenig, eigen
wijze weergeeft. Wie het vroeger eenmaal hoorde,
zal het nu niet willen missen en stellig anderen de
kennismaking er mee warm aanbevelen.

Tot afwisseling geeft mej. Micky de Meyjer den-
zelfden Béla-dans (Balineseche offerdans) waar-
mede zij bij de uitvoering in Seinpost zoovelen,
vooral kunstkenneren, niet alleen boeide, maar ook
diep ontroerde.

Als toelichting zij hier vermeld, dat bij bepaalde
priesterkasten op Bali de vrouw van den overleden

F. HOLLAAR - ARNHEM

SCHOENFABRIEK:
SPECIALITEIT MAATWERK

Gaarne nemen wij maten in ons archief op voor
families, welke naar Indië vertrekken; groote
ervaring op dit gebied. 5586

SCHOENWINKEL:

„Betere” binnen- en buitenlandse merken
CHAUSSURES BALLY K BOOTS & SHOES

VOETVERZORGING:

Dr. SCHOLL'S Foot Service

Rijnstraat 34 - Groot Oord - Varkenstraat

priester voor de keuze werd gesteld tusschen
zeer strenge ascese of den dood door eigen hand.
Meestal kiest zij het laatste. De Béla-dans is op
motief geïnspireerd. Hij toont de Ciwa-ceremonie
den drievoudigen groot — het bewieroken, het
afleggen en offeren der sierlijke kleeding en toe-
sels, den opwindenden krissendans, de overge-
van het stoffelijk wezen en ten slotte het kriss-
zelf, waarbij de eerste bloeddruppels worden
gevangen in een aan Ciwa gewijde schaal.

Surinaamsche Cotta-Missie.

De danseres
met de sierlijk-
mische beweging
van haar pracht-
glank lichaam de
schouwers in onaf-
broken spanning
houden, zóó dat
pas herademt, als
gordijn zakt.

Dan valt ook
rusttijd in, die beste-
kan worden met
versterken van
nwendigen licha-
lijken mensch aan
talrijke buffetten,
kelijk voorzien
zooowel Hollandsch
als Indische lafen-
sen en lekkernij-
angeboden door
ve dames in
Vest- en Oost-Ind-
sche, of smaakvol
Haagsche toiletjes
tooid.

Na de pauze wordt weer begonnen met een
dische film. Wat die zal weergeven, moet nog
verrassing blijven. Zij wordt gevolgd door een
vallige Serimpie-dans van de bekende Sekar Ke-
ton van „Eurasia”, met gamelan-begeleiding en
gewisseld met eenige krontjongnummers. Vervol-
gens zal door Raden Mas Soebanto, een bizon-
goed geschoold en elegant Javaansch danser uit
Mangkoenegarische Vorstenhuis, een fraaien ma-
kerdans worden uitgevoerd, den historischen vor-
Menak Djingo voorstellend.

En tot besluit zal Hullebroeck alle aanwezigen
aan het zingen brengen, zoodat zij met een vroolij-
herinnering aan het opgewekte Boeatan-feest hun-
waarts keeren, want zooals „Het Vaderland”
langs terecht schreef:

„De getrouwen hebben weer zoo echt gen-
ten en de jolige Vlaamsche zanger kon ze we-
krijgen, waar hij ze hebben wilde... even
goed in een achterhoek van Indië, als op de
heuvel van Scherpenzeel, of achter op
boerekar in het blonde Vlaanderenland.
volgden hem en niet, als wijlen de getrouwen
van Napoleon morrend, maar met een lach,
stemming en een pret, welke den kwaadaar-
digsten griepaanval neerslaat.”

Hieraan zullen zeker ook alle lezers van
Koloniaal Weekblad”, die er toe in staat zijn,
willen doen!

MODE-ACADEMIE J. & G. DE GRAAFF

ANNA PAULOWNA STRAAT 18a :: DEN HAAG

AANVANG VAN DEN NIEUWEN DAG- EN AVONDCURSUS 4 MAART

Opleiding in het Patroontekenen (volgens nieuwe Fransche Coupe) - Costuumnaaien en Knippen. Het onderwijs wordt door ervaren Leerressen gegeven - Prospectus met inlichtingen gratis bij de Directrice G. DE GRAAFF

5691

nace" van Gregory en niet aan de „Rising Tide" van Lothrop Stoddard; die „bedreiging" en dat „wassende getij" zullen niet tot calamiteiten leiden, althans niet in het gezichtsveld dat thans levende geslachten kunnen overzien. De verhoudingen van macht en kracht sluiten dit uit. Als er inderdaad eens, waar dan ook, een conflict zou komen van verdere strekking, dan die waarbij het om wat meer of wat mindere bestuursbevoegdheden of vreemden invloed gaat, dan is de krachtsverhouding nog van dien aard, dat van een „bedreigd Westen" zelfs geen sprake is. De erkenning van dat oude, nuchtere Chineesche spreekwoord leidt tot een beschouwing van Oostersche en koloniale zaken, die uitgaat van de realiteit en, al is een Oostersche werkelijkheid zeer zeker anders dan die, welke men aan gene zijde van de wereld kent, op één punt bestaan geen verschillen: de verhoudingen tusschen landen en volken worden niet bepaald door idealen en gevoelens, maar door belang en macht. Zoo is het in Europa en Amerika, zoo is het in Azië.

Het *Bat. Nwsbl.* bevat artikelen over „China" (9/1, 3de bl.), „Ceylon" (10/1, 3de bl.), het *Soer. Hbl.* over de „Native States" (7, 8 en 10/1) en „Britsch-Indië" (11/1, 2e bl.), *De Sum. Post* over „Modern Turkije" (18 en 19/1).

Internationale bemoeienis.

Het *Soer. Hbl.* (7 en 8/1, 3de bl. Z.) betoogt, dat men goed zal doen niet al te veel te rekenen op de overtuigende kracht van feiten en cijfers, wanneer het te Genève gaat om beoordeeling der arbeidstoestanden in het Oosten. Zoowel bij het Internationaal Arbeidsbureau als bij de gedelegeerden der conferenties zit veel sentiment, strakke levensbeschouwing en niet-overzichtelijk belang. Ook indien aangetoond wordt, dat de koelie in Ned.-Indië onder poenale sanctie er fysiek gunstiger aan toe is dan zijn geheel vrije landgenoot, dat hij minder aan ziekten onderhevig is, dat hij beter gekleed is en gevoed wordt — al die dingen, welke men in Deli nog altijd beschouwt als afdoende bewijzen voor de wenschelijkheid der handhaving van de poenale sanctie — dan wil dit allerminst zeggen, dat de conferenties zich niet duidelijk tegen „forced labour" zouden uitgesproken. De heer Albert Thomas ging in het Oosten de exacte gegevens voorbij. Zijne uitlatingen in China raken ook de Ned.-Indische arbeidsverhoudingen. Het is vrijwel uitgesloten te achten, dat de vele duizenden Chineesche arbeiders in Deli en op Banka, door hunne organisaties of propagandisten op de hoogte gebracht van den goeden wind, welke uit het Westen waait, die gelegenheid niet zouden benutten om betere arbeidsvoorwaarden te bedingen.

Niet van scherpzinnigheid ontbloeit noemt het *Soer. Hbl.* de opmerking van de conservatief-nationalistische „Yamato" in Japan, dat de bedoeling der actie van het Intern. Arbeidsbureau, met het verbeteren der positie van Oostersche arbeiders, geene andere is dan het Oosten een handicap te geven in de concurrentie op de wereldmarkt. De opvoering van den prijs van tal van Japansche artikelen zou tengevolge hebben, dat zij van verschillende markten werden verdreven. De Ned.-Indische suikerindustrie dankt voor een belangrijk deel hare gunstige positie aan de lage loonen op Java. Wanneer die loonen belangrijk worden verhoogd, niet volgens de gewone wetten, welke die rijing beheerschen, doch door internationaal gevoerde actie, zou in tijden van lage suikerprijzen ons product op de wereldmarkt weinig of geen winst meer kunnen maken; de arbeider zou de gelegenheid tot werken verliezen. De verschillende andere industrieën in Ned.-Indië kunnen eveneens geene beduidende verhooging van loonen verdragen en hare verdwijning treft zeker den ondernemer, maar ook duizenden werklieden.

Het *Soer. Hbl.* is van oordeel, dat de geest van het Intern. Arbeidsbureau op den duur ongetwijfeld niet afwijzend zal kunnen staan tegenover Oostersche realiteit. Oplevend nationalisme zal daarenboven in vele landen zich te weer stellen tegen het internationalisme van den heer Thomas. In Frankrijk bleef de arbeidsduur 54 uur; in Zwitserland, waar men zich hield aan den wettelijken werkdag van 8 uur, klaagt men over „Auswanderung der Industrie." Het is uitgesloten dat bijv. Japan een deel zijner industrie zal laten vernietigen door een decreet van Genève. Hetgeen onze positie in Ned.-Indië zeker niet aangenaam maakt. Ondanks alle Volkenbonden blijft Macht de dominerende factor.

Met de afschaffing der poenale sanctie in Indië zal in 1930, zeer geleidelijk en zonder de bestaande industrieën te schaden, inderdaad een begin worden gemaakt; de Regeering was hiertoe reeds lang besloten vóór ook maar aan Genève kon worden gedacht. Er bestaan internationale meeningen, welke niet kunnen worden genegeerd.

De *Deli Cri.* corrigeert het „Indische Volk" (18/1 „Verkeerd lezen"), het *Bat. Nwsbl.* ((15/1, 3de bl. „Voor de verkiezingen") wijst o.m. op het groote nadeel, dat ook voor de arbeiders in Nederland moet voortvloeien uit een verlies van de overzeesche gebieden.

Het onderwijs aan de H.B.S.

Prof. dr. J. Clay sprak te Bandoeng voor de Leeraarsvereniging over de aansluiting van het middelbaar en hooger onderwijs (*De Loc.* 7/1, blz. 6). Spr. beperkte zijn onderwerp tot de aansluiting van de H.B.S. met het onderwijs in de medicijnen, de natuurwetenschappen en de techniek. Die aansluiting is niet meer zoo goed als ze was. Het peil van de leerlingen is gedaald. Het aantal uren wiskunde is in 1920 van 36 op 31 teruggebracht en de leerstof is ingekrompen. Een hervorming kwam er feitelijk niet. Wat voor de wiskunde geldt, slaat ook op de natuurkunde. Dat vak gaat zeer snel vooruit. Groote onderwerpen, b.v. radio, zijn een belangrijk onderdeel van de physica geworden. Het onderwijs in de mechanica is in 1920 veel slechter geworden. Het succes van de eerste-jaars-studenten aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng is langzaam maar zeker gedaald. Spr. gaf staaltjes van studenten, die goede eindcijfers hadden voor de H.B.S. en die sterk terugliepen voor wiskunde en natuurkunde aan de T. H. De degelijkheid van de kennis is voortdurend afgenomen. Dezelfde klacht wordt ook in Delft, ja algemeen in Holland vernomen. De wiskundige eischen, die het leven stelt, zijn sterk toegenomen, speciaal voor medici en biologen. Uit dien hoofde voldoet het wiskunde-onderwijs aan de H.B.S. niet meer. Bij het Gymnasium is het program voor de natuurwetenschappen herzien; thans is de gymnasiale opleiding beter dan de H.B.S. Hoe kan men nu tot verbetering komen voor de H.B.S.? Spr. adviseerde: laat de H.B.S. met 5-j. cursus bestaan voor hen, die eind-onderwijs vragen, maar laat in een zesde klas voortzetting geven aan degenen, die naar het hooger onderwijs gaan. Het verder gaand wiskundig onderwijs kan veel beter ontvangen worden in H.B.S.-klassen van 20 leerlingen, dan in collegzalen op de hoogeschool, waar 100—200 studenten samen zijn. Ook practische oefeningen in scheikunde, natuurkunde en biologie zouden in zoo'n zesde klasse beter tot hun recht komen. Voerde men dit in, dan kon men aan de Universiteiten de propaedeuse afschaffen, nu dit voor de alumni van de Gymnasia feitelijk ook niet meer noodig is. De eindwensch van spr. was: de oplossing van alle middelbare scholen in algemeene lycea, met een zesde klasse voor de exacte vakken.

Dr. A. Schillings sprak over „Kennis en wijsheid", Dr. Ph. G. Gunning, rector van het Bataviaasch Lyceum, over „De klassieke opleiding".

Het *Soer. Hbl.* (5/1, 3de bl.) ziet „Een groote leemte op onderwijsgebied" aan de Kon. Mil. Ac. te Breda: De talenkennis van de meeste onzer officieren laat te wenschen over. De voorbereiding is onvoldoende door gemis aan onderwijs in de talen, gedurende de jaren, die zij aan de K.M.A. doorbrengen. Bekend is hoe het eindexamen H.B.S. 5-j. c. geen voldoende waarborg biedt voor het voldoen aan de practische eischen, die den officier mogen worden gesteld. De K.M.A. drijft thans nagevoeg geheel op het Min. van Koloniën; van de 166 cadetten zijn er 138 bestemd voor den dienst in Ned.-Indië. Onverzwakt mogen onze Koloniën handhaven het recht op een degelijke opleiding van het leger, geëncadreerd door goed onderlegde beroepsofficieren.

De *Java-Bode* (9/1 „Reorganisatie Technisch onderwijs") bespreekt het plan der Regeering om een Middelbaar Technische School in Indië op te richten.

Uit de Molukken.

Dr. R. Broersma vervolgt in *De Loc.* (3 en 10/1) zijn brieven „Uit de Molukken". De „Ver. Kolonisatie Nieuw-Guinea" zal niet tot eenige keuze van terreinen kunnen komen zonder voorlichting van overheidswege en daarop volgend eigen deskundig onderzoek. In de „Vereeniging Nieuw-Guinea" weet men van Nieuw-Guinea niets en men denkt

Raden Mas Soebanto als Boeghneesch krijger in historischen strijddans. „Oedaya"

Krido Bekso Wiromo ²⁾

Hoe de Javaansche cultuur ook Hollandsche kunstenaars (en nog wel een viertal tegelijk!) kan inspireeren, blijkt uit ondervolgend bericht, dat wij ontleenen aan „Het Vaderland" van j.l. Zaterdag:

„Een nieuw werk van onzen landgenoot Frans Wiemans zal in Maart a.s. te Utrecht door Evert Cornelis met zijn orkest worden uitgevoerd: „Krido Bekso Wiromo", melo-drama voor orkest met declamatie, op tekst van onzen landgenoot Hein von Essen.

„Overeenkomstig het tekstmotief, dat de beschrijving en de diepere beteekenis van den Javaanschen dans aan de vorstelijke dansschool te Djokjakarta geeft, zijn de harmonie-seering en orkestratie sterk Oostersch. Als eigenaardigheid zij vermeld, dat Wiemans twee Oostersche instrumenten aan het gebruikelijke Westersche ensemble toevoegde. Declamator zal zijn de heer Johan de Meester Jr."

Later zal dit interessante werk zeker ook wel in andere steden worden opgevoerd.

²⁾ Naam van het Vorstenlandsche Muziek- en Dans-Instituut te Djocdja, onder leiding van den bekenden Pangeran Ario Soerjodiningrat, die een paar jaar geleden hier vertoefde. — Red.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Een Chineesche zegswijze.

Prof. J. W. Gregory herhaalt in de inleiding van zijn „Menace of colour" het vele eeuwen oude Chineesche spreekwoord: „Wij menschen leven geen honderd jaar, maar ons hart bewaart de grieven van tien eeuwen". Daaruit verklaart de schrijver de schier onoverkomelijke tegenstellingen, die zich niet alleen in koloniale samenlevingen voordoen, maar overal waar lieden van verschillend ras, zij het in de volste vrijheid, samenleven. *De Loc.* (12/1, blz. 51) noemt dat een harde waarheid. Wie zich de wereld niet voorstelt als het door kinderen en droomers bewoonde sprookjespaleis, dat sommigen er van willen maken, wier denkbeelden voor verwezenlijking vatbaar zouden zijn, indien alle menschen engelen waren, die zal naar aanvaarden. Het heeft geen zin de waarheid uit den weg te treden, noch haar te verbloemen. Er zijn nu eenmaal grieven, diepgevoerde, eeuwenoude, soms nauwelijks bewuste grieven. Dat zij bij de volken van Azië en Afrika soms zoo heftig naar buiten breken, komt omdat niet de sterke jegens den zwakke, maar de zwakste tegen den sterkste grieven koestert. Dat kan dan in wilde streken van Tibet en Mongolië zich uiten als een barbaarsche vreemdelingenhaat, of het kan in het andere uiterste van de gemoedelijker landen aan den Stillen Oceaan zich voordoen in de glimmende reserve van den Polynesiër — maar men meene niet dat men in de ons gegeven korte spanne tijds kloven kan overbruggen, die zich eeuw na eeuw verdiepten. *De Loc.* gelooft niet aan de „Me-

ADR. VAN DER MAREL

VOORHEEN H. BRAAT

1STE KWALITEIT RUND-
KALFS-, VARKENSVLEESCH
EN FIJNE VLEESCHWAREN

5747

Molenstraat 1, hoek Langstraat, Wassenaar, Tel. 20
AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST”.

dat men daar wel zeer groote stukken land kan bekomen. Dr. Broersma vindt het terrein te ver gezocht; hij raadt aan na te gaan of er wellicht op Ceram, Boeroe, Halmahera met kleine complexen iets te bereiken is voor goede kolonisten. Het streven naar vestiging van goede kolonisten in klein landbouwbedrijf is goed en er is z.i. gelegenheid tot zulke vestiging in de Molukken. Kleine ondernemers zullen hun eerste inlichtingen moeten hebben van het Bestuur, al zou het alleen maar zijn om alrechten van inheemsche bevolking zijn te ontzien.

Het *Bat. Nwsbl.* (9, 11 en 12/1) schrijft over „De Minahassa”, de *Deli Crt.* (14/1), over „De nooden der Buitengewesten”, de *Loc.* (5 en 8/1, blz. 38 en 23) over „De Soenansfeesten” op den 64sten verjaardag van Z. H. den Soesoehoenan.

De pioniers van Zuid-Banjoewangi.

Het *Soer. Hbl.* (22 en 29/12, en 3/1, 3de bl. Z.) vertelt van de oudste generatie planters, die de landen in Zuid-Banjoewangi in het begin der opening van die streek in ontginning bracht. De toestanden zijn thans door den auto geheel veranderd. Als bijv. in den ouden tijd de administrateur met zijn gezin eens naar Soerabaja wilde, reden allen 'snachts om 3 uur te paard van huis, de kinderen in een tandoe. Dat was een heele cavalcade, verlicht door fakkel. Men was dan om 6 u. 's morgens bij den haltechef van Temoegoeroeh, waar allen zich konden verkleeden. Daar pakte men den trein, tot Kalisat een boemel, stapte daar over in den persontrein en 's avonds was men te Soerabaja. Nu met den auto, rijdt men bijv. om 3 uur 's nachts weg en zit kwart voor 8 in het hotel te Soerabaja te ontbijten. Ook de psyche der menschen is door het nieuwe verkeersmiddel bijna geheel veranderd. Niet ieder gaat er in de eenzaamheid, op vooruit. Het eene karakter wordt er door veredeld, het andere gaat onder. De eenzaamheid werkt scherp selecteerd. De eenzaamheid gaf den meesten dat aparte cachet van geslotenheid, van zwijzaamheid. Wat kon daarvan overblijven nu de auto daar altijd gereed staat: het zichtbare bewijs van het contact met de buitenwereld en die, ook niet gebruikt, de illusie van dat contact gaande houdt. En als regel heeft de goede planter aan die illusie bijna genoeg. Het is niet alles wat de auto bracht. In de meeste streken is de tijd van den gezelligen onderlingen omgang voorbij; men passeert nu het huis van den buurman en rijdt naar de stad. Dit verschijnsel is vrijwel overal in de cultures waarneembaar. Hier en daar doet men z'n best de menschen nog wat bijeen te houden; in dit opzicht zijn de z.g. „vriendschappelijke bijeenkomsten” der Zuid-Banjoewangi-planters zeer nuttig. Waar de ééne onderneming zoo volkomen lijkt op de andere, moet echter allicht het algemeene attractiepunt van hen, die „op stap” gaan, buiten het land der cultures liggen. Men zal deze dingen hebben te aanvaarden; zij vormen een onderdeel van het algemeene proces van afslijping, dat de verschillende vertegenwoordigers van het menschedom omvormt tot een algemeen gemiddelde. Er komt tusschen de massa der ouderen, een ander geslacht op. Gij ziet daarvan aanvankelijk een enkel exemplaar, en dat tracht zich, in bescheidenheid, te oriënteeren op de ouderen. Maar gestaag neemt hun aantal toe, en hun invloed op den algemeenen geest groeit, tot ook zij op een gegeven moment een periode typeeren. Bij het ouder worden wijzigt de geest zich met den tijd, en de gelukkigen die zich kunnen aanpassen, blijven jong en fris in hun werk. De overgang voltrekt zich zó geleidelijk, dat hij nauwelijks wordt opgemerkt. De nieuwe tijd brengt veel dat het leven mooier maakt, en de verstandige planter benut deze gelegenheid. Bij den ingang der nieuwe periode in Zuid-Banjoewangi, nu het ruwe pionierswerk bijna geheel achter den rug ligt, gaat de gedachte terug naar de mannen die hier den primitieven tijd doormaakten, gekarakteriseerd als de periode der „tjélengs van de Zuid”, en die de wildernis hebben omgezet in bebouwbaren grond.

In dit verband leze men het *Soer. Hbl.* (4/1, 3de bl. „Jongste actie”, Z.).

Heeren Penningmeesters der afdelingen worden beleefd uitgenoodigd goede nota te willen nemen van de nieuwe regeling der afdracht van contributiën aan het Hoofdbestuur, voorkomende in de notulen der laatste Hoofdbestuurvergadering, afgedrukt in het Kol. Weekblad van 15 November 1928.

G. & B. RADIOHANDEL
1ste VAN DEN BOSCHSTRAAT 30
TELEFOON 71792 :: 's-GRAVENHAGE
Toestellen UITSLUITEND EIGEN
FABRIKAAT, met volle garantie

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

De Perhimpoean Indonesia.

De vereeniging van Indische studenten in Europa, de „Perhimpoean Indonesia” heeft op 22 December 1928 haar 20-jarig bestaan gevierd en voor die gelegenheid in haar tijdschrift *Indonesia Merdeka* (Nov.-Dec.) een artikel gepubliceerd, dat getuigt van een niet gering gevoel van eigenwaarde en van groote tevredenheid over het door de vereeniging verrichte werk.

Wij nemen van dit stuk, dat geplaatst is onder het motto „Une volonté ferme fait la destinée, et quand on a su souffrir, on sait vouloir” (Victor Hugo), de eerste twee gedeelten over, die luiden als volgt:

Op 22 December a.s. zal onze vereeniging haar twintigjarig bestaan vieren. Een periode van vijf jaren intensieven arbeid is daarmee afgesloten. Weer een mijlpaal bereikt in onzen strijd voor de nationale vrijheid! Met vol recht kunnen wij tot ons zelf zeggen: wij hebben in de afgelopen periode niet tevergeefs gearbeid. Niemand kan ontkennen dat onze vereeniging in dit korte tijdsbestek haar activiteit dermate heeft ontwikkeld, dat zij haar eigen stempel drukt op de Indonesische vrijheidsbeweging. Onze beginselen zijn nu door de Nederlandsche volksorganisaties tot de hare gemaakt. De macht van ons beginsel berust op het feit, dat doel stellen heet gelooven. „Eerst het geloof scheidt overtuiging en haar volgt willoos het gebeuren,” zegt een filosoof van naam.

Van een studenten-organisatie heeft de Perhimpoean Indonesia zich opgewerkt tot een politieke machtsfactor, waarmede de overheerscher terdege rekening moet houden. Niet ongestraft kan men haar meer negeren. Zoowel naar binnen als naar buiten heeft zij haar actie met de grootst mogelijke intensiteit ingezet. Naar binnen... door het propageeren van nationalistische beginselen en door het analyseeren der koloniale machtsverhoudingen, welke stimulerend werken op de verbreiding der Indonesische eenheids- en vrijheidsgedachte.

Elke maatregel van de Nederlandsche en Indische overheid tegen de Perhimpoean Indonesia is gebleken erger te zijn dan de kwaal. Elke aanranding van haar bevordert de doorwerking van haar beginselen op den nationalen bodem. De inval van de Nederlandsche justitie in onze kringen op 10 Juni 1927 heeft de oprichting van de Partai Nasional Indonesia verhaast, die sedert de propaganda voor de nationale eenheid en vrijheid van ons overneemt en ze met meerdere intensiteit uitvoert. De onwetelijke arrestatie en opsluiting van vier onzer leiders door den overheerscher heeft in heel Indonesië verontwaardiging veroorzaakt. Dit feit heeft belangrijk bijgedragen tot de spoedige totstandkoming van de Nationale Concentratie, belichaamd in de P.P.P.K.I.

Zoo kan het huidige bestuur van onze vereeniging in zijn manifest aan het Indonesische volk, eerst gepubliceerd in de „Persatoean Indonesia” No. 5, later overgenomen in enkele andere kranten in Indonesië, verklaren dat de propaganda voor de Indonesische eenheid en vrijheid thans niet meer de taak is van de Perhimpoean Indonesia, maar van de aldaar gevestigde organisaties. In de propaganda naar binnen, tot het Indonesische hart, heeft onze vereeniging bevruchtend gearbeid. Zij heeft de kiemen geplant van de Indonesische Natie in wording!

Ook naar buiten, tot het forum der wereld-publieke opinie, heeft de Perhimpoean Indonesia een niet onverstaanbaar geluid doen hooren. Tot groote ongerustheid van den overheerscher, die tot voor kort het Indonesische probleem in den doofpot wist te stoppen. Onze buitenlandsche propaganda wordt steeds met de grootste zorg gevoerd, ondanks de beperktheid onzer middelen. Ook op verschillende internationale congressen hoort men reeds onze stem, vertolkend het verlangen en den wensch van ons arm en geknecht volk.

Van een studenten-organisatie heeft de Perhimpoean Indonesia zich ook waardig opgewerkt tot een mandataire voor de verdediging van het nationale supreme recht en voor den eisch voor de nationale vrijheid. Dank zij de verkregen volmachten uit Indonesië, vervult zij in het Westen een officieel-representatieve rol, die zelden aan een jeugd-organisatie toekomt. Met haar collectieve aansluiting

bij de Liga tegen Imperialisme, tegen Koloniale onderdrukking en voor Nationale onafhankelijkheid betreedt de Perhimpoean Indonesia het terrein der praktische politiek.

Het werk dat wij thans op het terrein der buitenlandsche propaganda verrichten, is feitelijk geen werk van een studentenorganisatie. Niettemin mogen wij er ons op beroemen, dat onze voormannen, hoewel zij zelf nog studenten — niet in den beperkten zin van het woord — of pas afgestudeerden zijn, volkomen opgewassen zijn voor de zware taak die op hen rust, een taak, die in normale omstandigheden behoort te worden uitgevoerd door verrijpsde politici, of beproefde leiders der vakbewegingen. Ons volk heeft over hun optreden op verschillende internationale congressen en meetings niets te klagen.

Met opgewekt hart kunnen onze leden straks op 22 December tijgen naar de plaats waar ons lustrum zal gehouden worden. En met volle bewustheid en gevoel van zelfrespect kunnen zij tegen iedereen uitgenoodigde van verschillende bevriende organisaties zeggen: zie, daar is onze vereeniging, die zich steeds waardig gedraagt als vertegenwoordigster van onze nationale vrijheidsbeweging hier in het Westen. Op ons kan men geheel de woorden van Victor Hugo van toepassing brengen: „on respecte celui qui se respecte.”

Ons lustrum zal laten zien, welke plaats de Perhimpoean Indonesia, als een vooruitgeschoven post der nationale beweging in het Westen, inneemt en welke relaties zij in de wereld heeft.

Op onze leden wordt ernstig gerekend, dat zij met vereende krachten zullen bijdragen tot het welvagen van ons twintigjarig lustrum. „Ist diese Zeit schwer,” zegt Walther Rathenau, „so ist es unsrer schwerere Pflicht, sie zu lieben, die mit unsrer Liebe zu durchbohren, bis die schweren Gebirge der Materie weichen und das jenseitige Licht er scheint.”

Het onderdaanschap der Indische Chinezen.

De *Keng Po* van 27 December 1928 geeft over dit onderwerp een artikel waarvan de inhoud luidt als volgt:

De Chinese Regeering heeft haar consulaat-generaal te Batavia telegrafisch verzocht haar den tekst van de Nederlandsche onderdaanschapswet te zenden en gevraagd, welk nut die wet heeft voor de Chinezen.

Dit staat in verband met de aanstaande besprekingen over de verdragsherziening tusschen China en Nederland, waarbij, naar het schijnt, de Nederlandsche onderdaanschapswetie weer naar voren zal worden gebracht.

Zooals men weet, berust het Nederlandsche onderdaanschap op het just soli en de onderdaanschapswet van 10 Februari 1910 geldt niet alleen voor de Chinezen, maar ook voor ieder, die in Nederlandsch-Indië geboren wordt, onverschillig of hij een Chinees, Engelsman of Japanner is en onverschillig of hij dat Nederlandsch onderdaanschap al dan niet wil aannemen, want die betrokken wet laat hier niet toe dat iemand dat onderdaanschap op grond van zijn geboorte weigert, zooals wel gebeurt in Amerika of Engeland, waar de vreemdelingen die daar geboren worden, wanneer zij meerderjarig zijn, mogen kiezen welk onderdaanschap zij willen hebben.

Een soevereine staat mag inderdaad zijn onderdaanschapswet vaststellen zooals hij dat zelf goedvindt en van dat recht heeft Nederland gebruik gemaakt. Maar of dat onderdaanschap door de verschillende bevolkingsgroepen uiterlijk en innerlijk aanvaard wordt, is iets dat niet vastgesteld kan worden.

En nu het voordeel van dat Nederlandsch onderdaanschap, waarover de Chinese Regeering haar consulaat-generaal om inlichtingen heeft gevraagd.

Nederland verlangt en bepaalt, dat de peranakan Chinezen Nederlandsche onderdanen zijn en volgens de gewoonte, ook in andere landen, moeten de eigen onderdanen meer voordeelen en een behoorlijke of op zijn minst een gelijke behandeling hebben als de meest bevoordeelde vreemdelingen.

Dit is echter niet zoo. Wij gelooven niet dat het noodig is op het verschil te wijzen tusschen b.v. de behandeling van een Chinees Ned. onderdaan en die van een Japanner in strafzaken.

Reeds 1001 maal hebben de Chinezen de Regeering van Indonesië verzocht om gelijkstelling, maar steeds was het antwoord echter „straks”.

Het meest onbegrijpelijk is wel het antwoord van den Regeerings-gemachtigde voor Algemeene Zaken in den Volksraad, den heer Kiewiet de Jonge, die zei dat met die gelijkstelling gewacht zal worden tot in China het burgerlijk recht geregeld is als in de Westersche landen.

Dus ten aanzien van haar eigen onderdanen wil de Regeering van Indonesië eerst wachten op gebeurtenissen in andere landen. Wat beteekent dan dat Nederlandsch onderdaanschap?

Voordat de Regeering dat verzoek der Chinezen hier heeft ingewilligd, heeft de Chinese Regeering zich in de kwestie gemengd. Welke stappen

door de Nationalistische Regeering genomen zullen worden, weet men nu nog niet, maar ze zal zeker zorgen dat de Chinezen op zijn minst die positie zullen krijgen, welke door ons ras, zoowel den lotok, Chineesch onderdaan, als den peranakan, Nederlandsch onderdaan, verlangd wordt.

Oost- en West-Ind. Literat.-Ovz.zicht.

De Indische Gids.

De Febr.-afl. opent met het portret van Koningin Emma, genomen toen H.M. den 7en Januari jl. voor de microfoon in gesprek was met de echtgenoot van den Gouverneur-Generaal.

Het eerste artikel, van Prof. L. van Vuuren, handelt over den aanzienlijken vooruitgang onzer kennis van het eiland Celebes gedurende de laatste 50 jaren en de pogingen welke in dat tijdsverloop zijn aangewend om het eiland economisch tot groter ontwikkeling te brengen, in welk opzicht de verwachtingen helaas niet in vervulling zijn gegaan. Tot eene exploitatie van de in groote hoeveelheden aanwezige chroom- en nikkelertsen — waarvoor Ir. Abandanon zoo zeer heeft geijverd — is het niet gekomen; ook is gebleken dat Celebes voor den grooten landbouw (uitgezonderd klappercultuur) weinig kansen biedt, terwijl de verwachtingen van den boschrijkmog evenmin zijn verwezenlijkt. Het is dan ook Prof. van Vuuren's overtuiging dat het eiland zal blijven aangewezen op verdere ontwikkeling en uitbouw van den inheemschen landbouw, met als hoofdproducten de voedingsgewassen rijst en maïs en als handelsproducten voor de wereldmarkt klappers en koffie.

Dr. H. G. Heyting zet zijne in de Januari-afl. aangevangen beschouwingen voort over de „Autocratie voor den Oost-Indischen Archipel”. Schr. gaat daarbij uit van het standpunt eener toekomstige onafhankelijkheid, het stichten van een nieuwen Staat, geregeerd door een Archipel-vorstenraad te Batavia, waardoor o.m. de functies van Gouverneur-Generaal, Gouverneur en Nederlandsch ambtenaar zouden komen te vervallen.

De hr. A. Hoorweg levert een in dit Nr. niet beëindigde bijdrage, getiteld: „Politie, leger en veiligheid in Ned.-Indië”. Schr. wijst op het verband tusschen beide gezagsmiddelen, op de belangrijke taak van de gewapende politie bij de handhaving van orde en rust en betreurt de maatregelen welke er toe leiden dat dit Instituut aan afbraak blootstaat, tot schade van het landsbelang.

De hr. G. L. Uljée behandelt nog eens de economische ontwikkeling van Borneo, in het bijzonder van het westelijk gedeelte, naar aanleiding van een weinig optimistisch gestemde beschouwing van den hr. H. Zondervan over hetzelfde onderwerp in een vorige afl. De hr. Uljée, van de plaatselijke toestanden zeer goed op de hoogte — hij schreef bijv. in 1925, als assistent-resident van Pontianak, een „Handboek voor de Res. Westerafd. van Borneo” — weerlegt de door den hr. Z. aangevoerde argumenten, waarop deze in een Naschrift weer van repliek dient.

In zijn rubriek „Indië en de Nederlandsche Volksvertegenwoordiging” wijdt Mr. J. J. van Bolhuis eene bespreking aan de parlementaire debatten over de Indische Begroting. — Overigens bevat deze afl. de gewone rubrieken Revue van Brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap, kunst en industrie.

Tropisch Nederland.

Afl. 21 (van 8 Febr.) opent met hetzelfde portret van Koningin Emma als bovengenoemd Ind. Gids-Nr. — De hr. C. K. Kesler schrijft over de nieuw op Curaçao gestichte Emmastad (terreinen van de Curaçaosche Petroleum Industrie Mij.), verduidelijkt door kaartje en afb. — Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis geeft weder een vervolg zijner artikelenreeks over de onrust op Java en hare oorzaken. — De oud-Gouverneur van Suriname G. J. Staal besluit zijne over dat gebiedsdeel handelende beschouwingen. — Ten slotte een artikel van Dr. Z. Kammerling over de oorsprong der koffiekultuur (evenals de vorige van mooie ill. voorzien).

Inter-Ocean.

Met betrekking op Oost-Indië bevat de afl. van Sept. '28 de volgende fraai geill. bijdragen. The girls of Bali, by Dan Davies-Moore. — Lali Djiwo, by M. Oostwoud Wydenes. — The story of Damarwoelan, told by Mrs. Ch. de Cock-Wheatley. — Java's fish ponds, with photographs by A. J. Lansdorp.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van jaarg. 13, No. 28 (5 Jan. '29). De economische en financieele wereldsituatie in 1928, door Observer. — Klein-landbouw. — Over melkvee-rassen, door W. A. Schrauwen. — De vitamines of edelstoffen. — De Directeur van Landbouw aan het woord.

No. 29 (12 Jan.). Zwavelzure ammoniak of

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”

Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
ROEMEENSCH ORKEST

UITSTEKENDE KEUKEN
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Chili-salpeter op een zuren ijzerhoudenden bodem? door J. H. Bloemink. — De bevolkingstheecultuur in de residentie West-Priangan, door Dr. L. J. Vroon. — Kunstkaton, door P. van Besouw. — Klein landbouw. De pisanghandel met West-Australië in gevaar, door W. A. Schrauwen. — Het vijf-tigjarig bestaan van de H.V.A.

De Indische Mercur.

No. 7 (13 Febr.). Dr. Ch. J. Bernard [Directeur van het Departement van Landbouw enz.] (met portret). — De Liberia-koffie in Suriname, door Dr. C. J. J. van Hall. — Biologische bestrijding van insectenplagen en hare toepassing in Ned. Oost-Indië, door S. Leefmans (slot). — De ontwikkeling van de synthetische rubber. — De olie-situatie. — Kultuurberichten (De suikercultuur en -industrie in 1928, enz.). — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over economische zaken — arbeidsvraagstukken — nijverheid, enz. — delfstoffen en metalen — natuurwetenschappen.

Mededeelingen Dienst Volksgezondheid.

Afl. 4 van jaarg. '28 bevat o.m.: De malaria te Banjoewangi en de uitzichten op een doeltreffende species-assainering, door W. F. R. Essed (met kaart en afb.). — Opmerkingen over de giftwerking van de Javaansche „groene slang”, door Dr. F. Kopstein. — Tuberculose in de Karolanden, door Dr. O. Paneth (met kaart en platen). — Over de werking van kaliumpermanganat bij de ontijzing van drinkwater, door Dr. Ir. C. P. Mom en Ir. O. H. van der Hout. — De cholera te Batavia. Enkele aantekeningen betreffende verloop en epidemiologie, door Dr. P. Peverelli (met kaart). — Het roodvonk-probleem en de acute exanthemen in Ned.-Indië, door C. D. de Langen en P. H. Olivier.

De Tropische Natuur.

Inhoud van de Januari-afl. Een Indisch behangers bijtje, door J. C. van der Meer Mohr (met afb.). — Naar het goud van Bantam [verslag eener excursie], door L. van der Pijl en F. Oppenorth Jr. (met afb.). — Korte mededeelingen: Pelikanen in de Baai van Batavia, door H. C. D. — Kalongs in gevangenschap, door Sody. — Naar de Sangkiang Tikoro.

De Mijningenieur.

De Jan.-afl. bevat de volgende bijdragen: Mijnbrand in de Ombilinmijnen. — De uitgifte van Ned.-Indische petroleumterreinen, door M. C. Plagge. — Reorganisatie bij den dienst van den Mijnbouw in Ned.-Indië, door Prof. Ir. M. H. Caron (ontleend aan De Ingenieur). — Varia: Gasoline en stookolie verkregen uit asfaltgesteente.

Ons Suriname.

Beginnende met de Jan.-afl. is de titel der „Berichten uit de Heidenwereld” gewijzigd in „Ons Suriname, Zendingsblad uit de Evangel. Broedergemeente”. De tekst van genoemde afl. is interessant en zeer geschikt om ook buiten zendingskringen met belangstelling te worden gelezen. Hier volgt de inhoud: Javaansch Suriname, door Mr. Dr. P. H. W. G. van den Helm (met afb.). — Het begin van den arbeid onder de Javanen in Suriname, door H. Bielke. — Lelydorp, een Javaansche kolonie in Suriname, door A. Peucker (met afb.).

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. 1929, afl. 1. In memoriam C. Versluis 1880—1928 (met portret). — De scheidsrechterlijke dienst, door H. — De taak van onze Cavalerie in verband met haar organisatie en bewapening, door F. C. Thomson c.s. — De oorlogshonden in het Zwitsersche leger, door W. E. A. B. — Een en ander over oefeningen in de Buitengewesten, door P. van Beveren. — Het gebruik van rook en nevel in het algemeen en in Indië, door L. J. M. Koremans en J. F. van Kervel.

Orgaan van de Ned.-Ind. Officiersvereniging.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. '28, No. 12. Populair-wetenschappelijke beschouwingen over de eischen, die de praktische moderne voedingsleer aan een goede voeding stelt: ontwikkeling van normen voor de voeding van de Europeesche militairen in Ned.-Indië en aan de hand daarvan hun garnizoensvoeding beoordeeld, door F. W. J. van Vollenhoven. — Een Indische bivakwoning op het terrein der Kon. Militaire Academie (met schetsen), door

J. B. A. Bruning. — De botsing tusschen Oost en West, door T. v. P. met Naschrift door Van Renesse. — De ontwikkeling der chemische oorlogs-industrie tijdens den wereldoorlog, door Koremans. — Met de Artillerie naar Babakan (Uit de oude doos), door H. L. Roelfsema.

Marineblad

In de eerste afl. van jaarg. '29 eene beschouwing van den kapitein ter zee H. J. Hartkamp, getiteld: Behoort het zwaartepunt van de artilleristische vorming van het personeel der Kon. Marine in Nederland of in Oost-Indië te liggen? — De luit. ter zee 2e kl. J. A. de Gelder schrijft over het Inlander-vraagstuk op onze vloot. Schr. acht het een gewrongen toestand dat Inlanders op de vloot in rang boven de Europeesche schepelingen kunnen zijn gesteld. „Het gaat hier niet om individueele kwesties, maar om het feit, dat men zonen uit een thans nog in doorsnede ver beneden de Hollanders staand ras, gezagsfuncties opdraagt over die Hollanders. De Europeesche mindere voelt zich dus als mensch staan boven zijn Inlandsche meerdere, waardoor het gezag van dezen laatste over den eerste alleen komt te rusten op den rang.”

Het Proefstation voor de Suikerindustrie.

In het Vakblad voor Biologen verschijnt eene reeks artikelen over „Biologisch en landbouwkundig werk in Ned.-Indië”. In het jongste Nr. is nu Dr. V. J. Koningsberger aan het woord over het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie. Ruim veertig jaar geleden werden de proefstations opgericht ter bestrijding van de sereh-ziekte, waarvan de oorzaak nog niet gevonden is, hoewel de onderzoekingen in veel opzichten belangrijke resultaten hadden. Het proefstations-gebouw beslaat thans 4 H.A., waarnaast 34 woningen voor het personeel. Er zijn drie afdelingen: de chemische, de technische en de cultuurafdeling, waarvan de laatste de grootste is. Het werk daaraan geschiedt in twee richtingen: de buitendienst en de onderzoeksafdeling. De algemeene leiding berust bij den directeur en den onderdirecteur; de buitendienst staat onder toezicht van twee inspecteurs, gekozen uit de 15 groepsadviseurs, voor welke laatste betrekking zoowel landbouwkundigen als biologen, in aanmerking komen. Waar de concerns vaak hun particuliere advieus uit dit corps betrekken, vindt men hier helaas een groote mutatie.

De adviseurs houden het proefstation op de hoogte van alles, wat op het gebied der rietcultuur voorvalt, en inspecteeren de proefvelden.

Het belangrijkste werk der onderzoeksafdeling is de rietveredeling, die tot doel heeft door kruising het riet te verbeteren, wat opbrengst en weerstand tegen sereh betreft. Jaarlijks worden 60 à 80.000 nieuwe zaailingen onderzocht. Daarnaast is het grondonderzoek van veel betekenis geworden, terwijl het entomologisch onderzoek in opkomst is.

Nadat nog een en ander is medegedeeld omtrent salarissen en pensioenregeling, eindigt het artikel met een aansporing tot de Nederlandsche biologen, een deel van de grootsche taak op zich te nemen, die in Indië voor de vaderlandsche wetenschap is weggelegd.

* *

Jaarverslag van den Dienst der landelijke inkomsten in Nederlandsch-Indië over 1925, '26 en '27. Weltevreden, Emmink, 1928.

Verslag omtrent het beheer en den toestand van de Landsopvoedingsgestichten te Semarang, Malang, Ngawi en Tangerang gedurende de dienstjaren 1926 en 1927. Samengesteld bij de Afd. Tucht-, Opvoedings- en Armwezen (Departement van Justitie). Met platen. (Pekalongan, Strafgevangenis. 1928).

De eigenschappen van de suikerrietgronden op Java, door C. H. van Harreveld-Lako. (Groningen, P. Noordhoff. 1929).

Het „Pan Pacific Science Congress” te Batavia. Met portretten. (De Hollandsche Revue. 15 Jan. 1929).

De erupties van den Krakatau (met afb.), door M. W. O. — Rechtzitting in de tropen. (Eigen Haard. 9 Febr. '29).

Statistisch overzicht der behandelde zieken van de koloniale troepen (Oost- en West-Indië en Koloniale Reserve) over het jaar 1927. (Weltevreden, Reproductiebedrijf Topogr. Dienst. 1928).

De Compagnieskamer te Batavia (met ill.), door S. Kalff. (De Ind. Verlofganger. 15 Febr. '29).

Naar de afschaffing der poenale sanctie, door L. J. M. Feber (Handelsberichten. 14 Febr. '29).

Medisch onderwijs in onze Oost, artsen, Indisch artsen en hulpkrachten. Verband der verschillende Hoogeschoolen. Voordracht (met gedachtenwisseling), door Prof. Dr. J. Boeke. (Indisch Genootschap. Verg. van 18 Jan. '29).

Suriname.

Wij zeiden in ons vorig nummer te zullen terugkomen op de belangrijke artikelen „Suriname's economische opbouw”, van den Indischen medewerker van „De Maasbode” in de nummers van 6 en 7 Februari.

Aanleiding tot zijne beschouwingen vond de schrijver in eenige vervolgartikelen in „De Surinamer” van 9, 12, 16 en 19 Juni 1927, waarin de oplossing van het Suriname-probleem werd gezocht in een Surinaamsch staatslandbouwbedrijf, gescheeid op de leest van het staatsmijnbedrijf.

„De Surinamer” schreef: „Nemen wij nu het subsidiecijfer, dat jaarlijks op onze begroting prijkt. Stellen wij dit op f 1.500.000 en vragen wij ons ernstig af, welk nut het tot dusver afwierp. De eenige verdienste, die het had, was, dat het een vacuum hielp vullen, maar verder reikte zijn nut ook niet.

Wat zou er nochtans niet met hetzelfde bedrag tot stand gebracht kunnen worden als het werd bezigt als rente voor leeningsschulden, die werden opgenomen ten behoeve van een staatsbedrijf in den aangegeven vorm.”

De schrijver in „De Maasbode” acht voor deze redeneering alles te zeggen, indien het gedachte Staatslandbouwbedrijf inderdaad mogelijk is en indien het inderdaad rendeert. En dit zou vooraf moeten vaststaan of althans zeer waarschijnlijk moeten zijn.

„Zien wij goed — aldus de schrijver — dan is de grootte moeilijkheid voor de Surinaamsche landbouwbedrijven tot nog toe gelegen in het werkvolkvraagstuk. Wijzigingen in de fiscale regelingen hebben daarin verbetering gebracht, maar geen afdoende oplossing”...

„Wanneer men zich dus ooit mocht zetten aan de bestudeering van de mogelijkheid van een Staatslandbouwbedrijf, dan zal in de eerste plaats het werkvolkprobleem aan de orde moeten worden gesteld.”

Hier sluit de schrijver aan op de beschouwingen van den heer Pyttersen in „De West-Indische Gids” en elders, waarin deze ter zake kundige oudplanter betoogt, dat het vraagstuk der voorziening in arbeidskrachten is op te lossen door het... uit te schakelen. En wel door het grootlandbouwbedrijf te mechaniseeren. Dit denkbeeld zal in de eerste plaats nader behooren te worden onderzocht. Met de uitvoerbaarheid daarvan staat of valt de mogelijkheid van een grootlandbouwbedrijf, in welchen vorm ook, door wie ook gedreven. Het eerst noodzakelijk is dus dat de mechanisatie van overheidswege in studie wordt genomen. Nu de Regeering zelf is uitgepraat, nu zij geen oplossing en geen constructieplan aan de hand weet te doen, zou zij in haar taak te kort schieten, wanneer zij dit project, dat niet buitenissig is en verdedigd wordt met een beroep op concrete ervaringen, niet terdege op deszelfs levensvatbaarheid liet onderzoeken.

De schrijver eindigt zijne beschouwingen met deze woorden:

„In December van dit jaar zal de Surinaamsche begroting andermaal in de Staten-Generaal aan de orde komen. Er zal dan gevraagd worden, wat de Regeering denkt van de mogelijkheid eener mechanisatie van den Surinaamschen landbouw, van de waarde der denkbeelden, die in het bijzonder door den heer Pyttersen zijn ontwikkeld. De Regeering zou alsdan een minder sterk figuur maken, indien zij moest erkennen, er op dit punt geen meening op na te houden, geen aanleiding te hebben gevonden tot een onderzoek — om zich daarna te begeven in een ontboezeming over de vereischte kloekheid en voorzichtige voortvarendheid.”

In het tweede artikel onderzoekt de schrijver nader het denkbeeld van „De Surinamer” omtrent een Staatslandbouwbedrijf en wijst op de bezwaren daartegen. Maar dan rijst de vraag of niet de overheid als voortrekker en gangmaker zou kunnen optreden, de vraag dus naar de mogelijkheid van een staatsbedrijf van voldoende omvang, om de levensvatbaarheid van een groot landbouwbedrijf in Suriname in algemeen zin te bewijzen.

* *

De heer Kasteleyn is van zijn reis naar de Vereenigde Staten en naar Suriname teruggekeerd en heeft zich door de N. R. Ct. laten interviewen. (Zie Avondbl. A van 16 Februari). Over het algemeen zijn de beschouwingen weinig bemoedigend. De

heer Kasteleyn is van meening dat Suriname sedert zijn vorig bezoek, tien jaar geleden, is achteruit gegaan. De cacao-cultuur op de lage landen is ten doode opgeschreven. De koffiecultuur is de zwakke kurk waarop de kolonie drijft. De vooruitzichten der wereldsuikermarkt gedoogen geen uitbreiding van het suiker-araal. De heer K. meent dat geacht moet worden de cacao-cultuur weder op te vatten, maar dan op de hoogere gronden en hij is voornemens te pogen belangstelling hiervoor te waken, in de hoop dat door het openen van een cacao-onderneming op hooger grond een voorbeeld kan worden gegeven.

De heer K. meent voorts dat de productiviteit der bevolking moet worden opgevoerd door de mogelijkheid te scheppen om haar uitvoerproducten te doen telen, koffiesoorten met een wereldmarkt (Robusta en andere soorten), vruchten en rijst. Om de bevolking tot deze cultures te brengen zal men te werk moeten gaan op de manier waarop dit in Indië met de bevolkingscultures is geschied, door aanmoediging van overheidswege waaromtrent de heer K. zich voorbehoudt zijn meening nader uiteen te zetten.

Zou men de lage gronden, waarvan de bouwkruin thans betrekkelijk dun blijft doordat men ze niet diep genoeg kan draineeren, voor een grooter aantal cultures geschikt willen maken, dan zal men ze op een andere wijze moeten inpolderen, n.l. door middel van stoomgemalen, waardoor groote complexen tegelijk kunnen worden drooggemaakt, mechanische grondbewerking mogelijk wordt en men voor de afwatering onafhankelijk zou worden van de eb.

* *

De N. R. Ct. van 12 Februari Av.blad A. bespreekt een boek van Sir Hesketh Bell „Foreign Colonial Administration in the Far East”. De schrijver heeft in 1926 in Nederlandsch-Indië vertoefd en is met ontzag vervuld voor het Nederlandsch koloniaal beleid. Het vraagstuk van Java's overbevolking en van de Javaren-emigratie brengt hem op 't denkbeeld om Britsch-Guiana, Demerara, van deze arbeidskrachten te doen profiteeren, wat voor de naburige Surinaamsche planters, die van Javaansche arbeiders gebruik maken, tegelijk voordelig zou kunnen zijn, doordat zij veelvuldiger en goedkooper kleine groepen Javaansche arbeiders zouden kunnen verkrijgen.

* *

De heer Koker, directeur van de „Surinam Oil Company”, is weder naar Suriname vertrokken. Den 21en zal de geoloog Vingerhoets hem volgen. In Mei hoopt men met de definitieve proefboringen te kunnen beginnen.

* *

„Suriname” van 11 Januari schrijft: „Gisteren vertrokken met het s.s. „Commewijne” naar Curaçao op zoek naar brood, 34 Surinamers, t.w. 29 mannen, 2 vrouwen en 3 kinderen.”

* *

Het orgaan van het Zendingsgenootschap der Evangelische Broedergemeente te Zeist, vroeger genaamd „Berichten uit de Heidenwereld” is nu in een nieuw gewaad en onder den nieuwen titel „Ons Suriname” een nieuwen jaargang begonnen. Het dus gemetamorphoseerde orgaan zal onder een nieuwe redactiecommissie trachten wat meer leven in te blazen aan de belangstelling voor de Herrnhutter-Zending in Suriname.

* *

J. Azijnman te Paramaribo is benoemd tot gewoon lid van het Historisch Genootschap.

Curaçao.

„Blijvende” geldelijke onafhankelijkheid.

Naar aanleiding van gemaakte opmerkingen alsof van zelfbestuur eerst sprake zou mogen zijn bij gebleken in staat zijn om de uitgaven blijvend uit eigen middelen te bestrijden, besprekt de particuliere brieven-schrijver van de N. R. Ct. als middel om daartoe — dat „blijvend” in gezonden zin opgevat — te geraken: een blijvende ontlasting van de Curaçaosche begrooting tegenover het geuite verlangens om die te bezwaren met nieuwe uitgaven als de jaarwedde van den gouverneur.

Wij lezen daar: „Een dergelijke opvatting (om ook laatstgenoemde uitgaven ten laste der kolonie te brengen) nu, die, gelukkig, niet de meest gangbare is, lijkt ons in hooge mate onredelijk en onbillijk tegenover Curaçao. Onredelijk, omdat van een onderhoorig gebied toch nimmer mag worden verlangd, dat het de kosten vergoedt, welke het heerschend land zich voor de uitoefening en handhaving van zijn gezag heeft te getroosten. En onbillijk, omdat zij zou neer-

komen op de immer stuitende verhouding, dat de sterkste partij zich de lusten voorbehoudt, terwijl de zwakkere de lasten te dragen krijgt.

Wat die lusten betreft kan niet worden ontkend, dat Nederland uit het bezit van Curaçao zeer aanzienlijke voordeelen geniet, materiele zoowel als ideëele. Voor zooveel die van eerstbedoelden aard aangaat, heeft men maar navraag te doen in de handels- en scheepvaartkringen hier te lande om de ondubbelzinnige bevestiging van onze bewering te krijgen. En ten aanzien van de ideëele voordeelen kan men gerust zeggen, dat het aanzien en het prestige van Nederland als koloniale en zeevarende mogendheid, rondom de Caribische zee en wellicht in veel wijder kring nog, staat of valt met het behoud of het verlies van Curaçao.

Het is dan ook weinig minder dan een eisch der billijkheid en der staatkunde, dat Nederland tegehoort over de voordeelen, die voor het rijk uit het bezit van Curaçao voortvloeien, een redelijk deel daarvan daaraan verbonden lasten rechtstreeks voor zijn rekening neemt, en zulks geheel onafhankelijk van de vraag of het gebiedsdeel al dan niet in staat zelf het geheel der lasten te dragen.

Tot de lasten of uitgaven die wij, als niet uitsluitend het Curaçaosch belang betreffende, in eerste plaats voor rekening van het rijk zouden wenschen gebracht te zien, behooren b.v. de jaarcijwedde en verdere uitgaven van den gouverneur, kosten der militaire bezetting, de intercommunale verbinding tusschen de door Nederland tot de kolonie samengevoegde eilanden, enz. enz.

Tegenover de hiervoren aangehaalde, o.a. in de Eerste Kamer tot uiting gekomen strooming, het gebiedsdeel, nu het financieel eenigszins in zijn verhaal begint te komen, ook te belasten met de uitgaven voor de uitoefening en handhaving van het Nederlandsch gezag over het gewest, staan echter ook andere opvattingen van de taak en de verplichtingen van het Rijk, die beter in overeenstemming zijn met het billijkheidsbeginsel.

Het zou ons te ver voeren alle bekende meeningen hier te vermelden. Wij mogen volstaan met een bescheiden greep uit den bundel.

Zoo is het b.v. bekend, dat Gouverneur Helfrich van oordeel was, dat bij een eventuele regeling der geldelijke betrekkingen tusschen Rijk en Curaçao, het Rijk niet alleen de jaarwedde van den Gouverneur en de kosten van de militaire bezetting geheel zou moeten dragen, doch ook voor zijn rekening zou moeten nemen enkele andere uitgaven van meer huishoudelijken aard, als b.v. een deel der kosten van het onderwijs.

Dan kunnen wij verwijzen naar de beschouwingen van „X” over de West-Indische begrooting in no. 4 van den 10en jaargang van het Koloniaal Tijdschrift, waarin de schrijver, blijkbaar van oordeel, dat de inrichting van sommige takken van dienst naar Nederlandschen maatstaf de financieele draagkracht bovenmate aanspreekt of zou kunnen aanspreken, het denkbeeld van een splitsing der uitgaven aan de hand doet, waarbij het Rijk een deel der kosten van sommige der bedoelde takken van dienst ten zijnen laste zou nemen.

En eindelijk mogen wij ook gewag maken van de studie van den heer A. B. J. Prakken, oud administrateur van financiën van Curaçao, opgenomen in den 5en jaargang van de „West-Indische Gids” (1923/24), waarin een systeem van lastenverdeling tusschen het Rijk en het gebiedsdeel wordt verdedigd, hierop neerkomende, dat het Rijk, aan Curaçao volledige zeggenschap over zijn financiën toekennende, een deel der totale uitgaven naar een vastgestelde verhouding voor zijn rekening neemt.

Na hetgeen wij hierboven schreven zal het wel duidelijk zijn, dat wij veel meer gevoelen voor een vermeldde systemen van lasten-verdeeling dan voor de eerder bedoelde theorie van afwenteling van alle uitgaven op het gebiedsdeel; welke theorie immers onredelijk en onbillijk achten en bovendien nog in de praktijk onhoudbaar.”

Politie-uitbreiding.

Ingediend is een ontwerp tot verhooging van de Curaçaosche begrooting met f 209.250.— f 155.700.— zijn noodig voor uitbreiding van de ploitie, f 55.000.— hiervan zal worden terugbetaald door de C. P. I. M.

Het garnizoen op de vastgestelde sterkte zou 4 brigades van 30 man voor den politiedienst kunnen leveren. Men had dit voldoende gerekend, omdat dat de directeur der C. P. I. M. had verklaard, dat de uitbreiding van de onderneming weldra zou zijn beëindigd, en dan tot sterke inkrimping van personeel zou worden overgegaan. Het is anders geïllustreerd. Het bedrijf der C. P. I. M. gaat naar voren, dubbeling. Op Aruba zijn groote bedrijven in werking; aan de Bullenbaai worden inrichtingen gebouwd. Nu wordt voorgesteld de vastgestelde organisatie van het garnizoen uit te breiden met 2 brigades, t.w. 1 luitenant, 2 sergeant-majors, 3 sergeants, 30 brigadiers en 10 fuseliers. Hiervan zullen 16 man politiediensten op de terreinen der C. P. I. M. vervullen.

Errata!

Het beleid in Suriname!

Principieel achten wij dit laatste niet zonder beking. De C. P. I. M. heeft natuurlijk op haar rein zelf voor de bewaking te zorgen. Nu beed zij dit uit aan het gouvernement. Wie zal er de baas zijn op die terreinen en zullen de ltiemannen daar zich onafhankelijk genoeg geem, wat toch een eerste vereischte is voor een lhtenaar der politie? Wij weten wel, dat het elrs ook wel eens zoo gebeurt, maar toch...!

Geschiedkundige sprokkelingen.

In het jaar 1851 zijn te Curaçao aangekomen 668 schepen, metende 42.273 tonnen, waaronder uit ropeese havens 11 schepen, uit Noord-Ameaanse 42, uit havens der Zuid-Amerikaansche 323, en uit West-Indische koloniale havens 292. In 1850 waren binnengekomen 540 schepen, metende 30.900 tonnen. Onder deze getalen zijn eene oorlogsvaartuigen begrepen, noch vaartuigen onder dek.

De Nederlander 15 April 1852.

Uit den Verren Vreemd.

Trotsky.

De reis is toch in andere richting gegaan dan verwacht werd. Daar Trotsky om gezondheidsredenen Rusland verzeven werd, is 't zeker te vereren dat hij, bij nader overwegen, niet naar Duitsland is gegaan, waar thans een Siberische heerscht en dat hij, in plaats daarvan, terecht gekomen is in een der weinige streken van Europa, die buiten de sneeuw- en ijssfeer gebleven zijn, in Konstantinopel.

Voor zoover eenig peil te trekken is op diplomatie, Sowjet-, communistische- en Turksche waarlijkheden lijkt ons deze loop van zaken voor invloed, welke van deze Russische revolutieaur nog naar buiten zou kunnen uitgaan, niet te reuren. De krachtige Dictator Moesapha Pacha den Bolsjewiek wel stipt en duidelijk doen omschrijven wat hij doen en laten moet en hij zal niet de wet laten lezen door aanhangers of beideraars van de Trotsky-denkebeelden. De wijze waarop de banneling, volgens de couranten-berichten in Konstantinopel is ontvangen en naar de tegenwoordige hoofdstad van Turkije, Angora, is gebracht, schijnen al dadelijk in die richting wijzen.

Als Trotsky zijn gezondheid mag herwinnen, als zich dan wenschte te begeven naar Duitsland, ar hij meer vrijheid van beweging kan krijgen, als dit dan veroorloofd wordt, als... dan zal het zijn om weer eens nader over zijn positie te rekenen; voor de naaste toekomst lijkt de oplossing zooals zij zich nu gesteld heeft, nog de beste, wanneer men denkt aan den invloed, die van anders zou kunnen uitgaan op de agitatie in ahamedaansche landen.

Het koeliecontract in buitenlandsche koloniën.

In de Ec. Stat. Berichten van 13 dezer is het eerdeel van een opstel van mr. H. Cohen de Boer over het koeliecontract in buitenlandsche koloniën schenen, waarin schr. er naar streeft het misstand weg te nemen alsof in Ned.-Indië in de enale sanctie op werkovereenkomsten een systeem wordt gehuldigd, dat volstrekt uit den tijd en dan ook overal elders ter wereld reeds lang eeft afgedaan. Schr. wil aantoonen, dat alle koloniale mogendheden thans nog onverminderd de afrechtelijke sancties als een onmisbaar middel behouden om hare schaarsch bevolkte overzeesche westen behoorlijk tot ontwikkeling te brengen.

begint met het Britsche imperium. In verreweg meeste Britsche koloniën worden tegenwoordig p. s.-bepalingen aangetroffen; uiteraard vooral ar, waar de arbeidskrachten schaarsch zijn, hetat de inheemsche bevolking zelve dan wel de rkwilligen onder haar zoo dun gezaaid zijn. echts in enkele dichtbevolkte streken is men tot schaffing der p. s. overgegaan. In de Straits Setments en de Federated Malay States op Malakka, ar voor de Tamils uit Br.-Indië de p. s. is afgeschaff, bestaat ze nog voor de Javaansche koelies achtens de Neth. Ind. Labourers Protection Ord.

Emigratie naar Canada.

De Bisschop van Londen, in Canada, heeft, naar „Centr.” meldt, een zijner priesters, Father Dignan, naar Nederland gezonden voor een tweevoudig doel: het uitzetten van de vooruitzichten voor Katholieke Nederlanders, die emigreeren naar dat deel van Canada, en tevens om twee priesters te zoeken, die de zorg op zich willen nemen voor de geestelijke welvaart der Nederlandsche Katholieken, die zich reeds gevestigd hebben in dat district.

Father Dignan houdt verblijf in het Capucijner klooster te IJmuiden-Oost.

Albert Thomas over Java.

Havas meldt uit Parijs: Albert Thomas, de directeur van het Internationale Arbeidsbureau, heeft, terugkerend van zijn reis door het verre Oosten, bij aankomst te Marseille aan een vertegenwoordiger van Havas gezegd, dat hij ook Nederlandsch-Indië had bezocht. Hij had er slechts enkele dagen doorgebracht, die hem echter een denkbeeld van het groote koloniatiewerk hadden gegeven. Het is, zeide hij, een prachtig schouwspel te zien hoe op een eiland als Java de geest en de hand van den mensch de geweldige krachten van de tropische natuur leiden en beneerschen. Thomas sprak met nadruk van de door Nederland op Java tot stand gebrachte politieke en administratieve organisatie. Zelden wordt er zooveel nagedacht als in Nederland over de vertegenwoordiging van den inlander en de koloniale politiek. Natuurlijk bestaan er ook moeilijke vraagstukken. Mijn reis is aanleiding geweest, zeide Thomas, tot nieuwe polemieken over de strafbepalingen; die er nog in de koeliecontracten zijn opgenomen, maar misschien is dit vraagstuk rijper dan men denkt en zullen wij binnenkort van een werkelijken stap vooruit getuige zijn.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

I. ALGEMEENE LEDENVERGADERING

op Dinsdagavond 26 Februari, half acht, in de Groote Zaal van „La Bordelaise” (entree zijgang).

A. Huishoudelijke Vergadering.

B. Causerie met originele lichtbeelden door den WelEd.G. Heer L. D. Petit, Secr. afd. Amsterdam, over zijn reis door N. O.-I. in 1928.

Vrije toegang voor leden met één huisgenoot en voor begunstigers persoonlijk; alle andere belangstellenden f 0.25.

Trouwe opkomst dringend gewenscht.

II. Het afdelingsbestuur vestigt de aandacht op het verzoek van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging in het „Kol. Weekblad” van 17 Jan. j.l., No. 3, betreffende het op peil brengen der contributie tot het tegenwoordige minimum van f 5.—

III. Nog niet betaalde contributie kan op de algemeene vergadering voldaan worden.

IV. Wie kan ons opgeven titels van boeken of artikelen, geschikt voor jongelui van 17—18 jaar, over het leven in Indië; de Indische natuur, zeden en gewoonten, enz., enz.? Vooral prettige, sappige lectuur — vooral geen leerboeken.

V. Ten slotte: zooveel mogelijk nieuwe leden introducereen en meewerken, dat Dinsdagavond 26 Februari een goede avond wordt.

Het Bestuur.

Afdeling Groningen en Ommelanden.

VOORDRACHT MET LICHTBEELDEN.

Op Donderdag 28 Februari a.s., des avonds 8 uur, zal de heer J. F. E. Einaar een voordracht houden over: Suriname, Land en Volk met lichtbeelden. Deze voordracht zal plaats hebben in de Harmonie. Wij kunnen onze leden bijzonder aanbevelen, dezen spreker te gaan hooren. De heer Einaar is een Surinamer van geboorte en belicht zijn onderwerp hier en daar met zoo grooten humor, dat zijn auditorium zich kostelijk amuseert. Wij wekken onze leden op dezen avond voor ons disponibel te houden.

J. FRANKE, Secretaris.

Afdeling Nijmegen.

VOORDRACHT MET LICHTBEELDEN.

Vrijdag, 22 Februari a.s. 's avonds om 8 uur in den grooten foyer van den Stadsschouwburg; Voordracht met lichtbeelden te houden door den heer Th. van Erp. Onderwerp: De Boroboedoer. Leden hebben recht van introductie.

HET BESTUUR.

Afdeling Utrecht en Omstreken.

LEZING MET LICHTBEELDEN

van Prof. Dr. J. Boeke alhier, op Vrijdag 22 Febr. 1929 des avonds 8 uur in het Botanisch Laboratorium aan de Lange Nieuwstraat 106, alhier. Onderwerp: „Hooger Onderwijs aan de Inlandsche bevolking in onze Oost”.

Vrije toegang, op vertoon der uitnodigingskaart, voor leden, begunstigers en genoodigden met hunne huisgenooten.

Het Bestuur der Afdeling Utrecht van „Oost en West”.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

STEUN VOOR DE STICHTING „VERBLIJF VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR” TE NIJMEGEN.

Den 22sten Februari zal het gebouw van bovengenoemde Stichting op de Varkensmarkt te Nijmegen 10 jaar in exploitatie zijn.

Nu wilde het dagel. bestuur der Stichting gaarne op dien dag de gelden voor een nieuw gebouw alsmede de exploitatiekosten ter beschikking hebben, maar er ontbreekt nog veel, zeer veel aan de geldmiddelen. Om die reden wordt geldelijke steun gevraagd.

Voor onze leden en lezers, die allen den oud-Ind. militair kennen en waardeeren, is het welhaast overbodig de nooden der stichting voor leniging aan te bevelen. Men drage dus zijn penningske bij en gireer het aan den penningmeester der Stichting, Verblif v. oud-Ind. Militairen te Nijmegen op No. 71975.

Van de Redactie.

OUD-MAKASSAR.

Verbeterin.

Tot onze groote verbazing en spijt is ons, na de verschijning van het vorig Nr. van het Kol. Weekbl. gebleken, dat de drukker op het laatste moment de onderschriften van de bij het art. Oud-Makassar behoorende afbeeldingen „Kasteel Rotterdam” en „Woonhuis begin 19e eeuw” heeft omgewisseld.

DIENSTVERRICHTING „VOORWAARTS”.

Gevestigd: Cantaloupenburg 26a, Den Haag. Telef. 16684.

De in hoofde dezer genoemde Dienstverrichting werd in Mei 1923 door een Commissie van oud gegageerde en gepens. Militairen van de Legers in Oost- en West-Indië, opgericht, met medewerking van het Departement van Koloniën, geldelijke steun der Koninklijke Familie, enkele Ind. Cultuur-Maatschappijen en oud-Ind. Civiele en Militaire Autoriteiten.

Het doel en streven is, om den oud-Ind. Militair door werkschaffing bij deze dienstverrichting, het maatschappelijke leven eenigszins dragelijk te maken, daar hun gagement (pensioen) niet toereikend is, om in het allernoodzakelijkst levensonderhoud van hen en hunne gezinnen te kunnen voorzien.

Aangezien het tegenwoordig in gebruik zijnde materiaal dringend behoefte heeft aan vernieuwing, door slijtage enz. en de Dienstverrichting tot heden geen voldoende winsten heeft opgeleverd om alle daaraan verbonden kosten te kunnen bestrijden, roept het Bestuur Uwe welwillende en zeer gewaardeerde hulp en medewerking in om, door eene geldelijke bijdrage, het in staat te stellen de noodige vernieuwing en aanvulling van dit materiaal (handwagens, bakfietsen, enz.) mogelijk te maken.

Desgewenscht kunnen inlichtingen worden ingewonnen bij het Dep. van Koloniën, 8ste Afd. steunverleening.

Het adres van den Penningmeester is M. W. Eldergroen, Laan van Eik en Duinen 107, Giro No. 99208.

Van het Informatie-Bureau.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

- A. Reijnders, Controleur 2e kl. bij den P.T.T.-dienst, Oranjelaan 32, Breda.
- W. Burgemeestre, Controleur 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, Laan van Meerdervoort 12, 's-Gravenhage.
- J. F. Bernard, 1e Commies bij den Kantoor dienst van het B.B., Laan van Meerdervoort 12, 's-Gravenhage.
- Ir. W. H. Brandenburg, Ir. 1e kl. bij de W. en 's Lands B.O.W., Gr. Hertoginnelaan 105, 's-Gravenhage.
- A. F. J. Metselaar, Dir. Holl. Inl. Kweekschool te Amboina, p.a. J. v. d. Vleuten, Elten (N.-Br.).
- J. G. A. de Jong, Hoofdpol. opz. bij de Veldpolitie, Sweelinckstraat 195, 's-Gravenhage.
- D. M. den Exter, Ondercommissaris van Politie bij de Alg. Politie, Obrechtstraat 524, 's-Gravenhage.
- J. H. Boeke, Adviseur van het Volkscredietwezen en Coöp., Belgische Plein 17, 's-Gravenhagen.
- K. E. van Hout, Hoofdpol. opz. bij de Alg. Politie, Acaciastraat 91, 's-Gravenhage.

Hotel-Restaurant VELSERBEEK
VELSEN, TELEFOON No. 504

RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
 Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

STEMMEN: Abonnementen voor 12, 6, 4 en 3 maal per jaar. Uw instrument wordt door ons goed en regelmatig op tijd gestemd.

REPARATIE: Vraagt ons advies, indien Uw instrument niet meer in alle opzichten voldoet. Wij garanderen ons reparatiewerk. Goede materialen, geschoolde vaklui, zorgvuldige behandeling.

VERHUREN: Instrumenten beschikbaar, zowel voor langen als korten tijd.

INRUILEN: Wendt U tot G. & S., wanneer Gij Uw oude piano, vleugel of orgel wilt inruilen tegen een beter. 5745

VERKOOP: Wij hebben natuurlijk dure en goedkope instrumenten voorradig, maar onze prijzen zijn, in verhouding tot kwaliteit, zeer laag gesteld.

Bezichtig onze nieuwe magazijnen aan de Laan van Meerdervoort 100 en laat U verschillende instrumenten voorspelen

GOOSEN & SWAGERMAN
 Laan van Meerdervoort 100—100 a - Tel. 37867
 Boekhorststraat 149 - Tel. 13051

DEN HAAG
PIANO'S - VLEUGELS - ORGELS

C. VERSLUYS Jr.
 BOEKHANDEL OP ELK GEBIED

KANTOORARTIKELEN
 LEESPORTEFEUILLE
 MUZIEKHANDEL

HET GESCHIKTSTE ADRES VOOR
 INDISCHE VERLOFGANGERS VOOR
REISLECTUUR

HEERENSTR. 5 - RIJSWIJK
 TELEFOON No. 18798

ELECTRISCHE GEYSERS
 Goedkoop - Zuinig - Gevaarloos

Complete Electriscche Sanitaire Installatiën
W. G. SCHEERES
 ELECTRO-TECHNISCH BUREAU
DEN HAAG

Kantoor en Monsterkamer Hooigracht 1c 5052
 Telef. 15170
 Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 9

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST
 TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD
 zoowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER
 VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders

5625
 GELEGEN IN HET VILLAPARK, Fr. v. d. Pultenlaan No. 14. Telefoon: Zeist 346
 Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden.
 Directrice N. E. LANGEREIS
 AANBEVOLEN DOOR DE VEREENIGING „OOST EN WEST”

H. G. Nieuwenhuis, Praktijk-ingenieur bij de W. en B. O. W., Hugo de Grootstraat 10, 's-Gravenhage.
 J. Ph. Voorbrood, Hoofdpol. opz. bij de Veldpolitie, Piet Heinstraat 16, Noordwijk aan Zee.
 L. Chr. van Oijen, Politieopz. bij de Alg. Politie, Baronielaan 198, Breda.
 J. H. Mommer, Techn. ambtenaar 1e kl. bij de P.T.T., 2e Helmersstraat 89, Amsterdam.
 B. Steven, wnd. Adj.-inspecteur van de Agrarische Zaken bij het Dep. van B.B., Groot Hertoginnelaan 105, 's-Gravenhage.
 J. P. Molanus, Opziener-Machinesteller bij het Marine-Tablisement te Soerabaya, Sarastraat 10, Veendam.
 J. Erkelens, 1e Luitenant der Cavalerie, Gentschestraat 86, 's-Gravenhage.
 V. Stizig Heine, Majoor der Infanterie, Frankenslag 104, 's-Gravenhage.
 Dr. T. J. de Vrieze, Dir. Off. van Gezondheid 1e kl., Grand Hotel Savoia, Rapallo.
 E. de Groot, Majoor der Artillerie, Clarens du Montreaux, Hotel Lilliana.

MET PENSIEN:
 A. Pimentel, Luitenant-kolonel der Infanterie, Valeriusstraat 133, Amsterdam.

Alphabetische opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen over verschillende onderwerpen.

C. P. J. BLOK, gep. ass.-resident, laatstelijk van Soerakarta, de Riemerstraat 6, den Haag. — Javaansch en Maleisch.
 Mr. Drs. P. A. F. BLOM, cand.-notaris, oud recht. Ambt. O.-I., Angerlo. — Lessen schriftelijk en mondeling voor Ind. notariaat en doct. examen Indisch Recht. — Economie en Kol. Economie.
 Mevr. J. FRANCO MENDES—CALISCH, Nicolaas Maestraat 57, Amsterdam. — Leidt een cursus over „Gemeenschapszin” en geeft desgewenscht privaattlessen.
 Dr. J. F. W. LA FONTAINE, oud-Ind. recht. ambt., Orchideestraat 38, 's-Gravenhage. — Ned. Staats- en Strafrecht en Ned.-Ind. publiek- en privaatrecht.
 L. Ch. A. FONTELIN, gep. ass.-res., Frederik Hendriklaan 123, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheelen omvang.
 B. VAN GELDER, Fuchsiastraat 53, Den Haag. — Methodisch hygiënisch spreken.
 J. F. H. GLISBERT'S, gep. hoofd eener school uit Ned. O.-I., H. T. O., Laakkade 80, den Haag, Kamer 126. — Privaattlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H.B.S. betref, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor oorzicht op huiswerk.
 H. HAYTINK, oud-Direct. Leeraar van Curaçao, Pontanuslaan 80, Arnhem. — Privaattlessen in Spaansch en andere talen.
 J. J. M. H. NIJST, Lid Nederl. Inst. v. Acc., Sloetstraat 3, Nijmegen; Parkstraat 105, Den Haag. — Privaattlessen Accountancy.

HET NEDERLANDSCHE TECHNICUM „P. B. N. A.”, Dir. E. J. Rothuizen en F. Wind, Arnhem. Is een volledig ingerichte technische school, die volgens de schriftelijke methode opleidt voor alle technische examens en beroepen. Toezicht van het Rijk en K. I. van Ingenieurs op de eindexamens.
 J. ISRAEL, oud-adjt. Translateur van de Javaansch taal te Soe. akarta, beëdigd Translateur hier te lande, Soestdijk. — Javaansch: vervaardigen van schriftelijke vertalingen uit het Hollandsch in het Javaansch en omgekeerd. — Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.
 A. H. JANSEN, Jacob Ruijsdaellaan 21, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeltes te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 W. KEIZEA, Mariaweg 50, Oosterbeek. — Soendaaneesch en Maleisch.
 M. J. NOLEN, gep. Ind. hoofdonderwijzer, Edisonstraat 90, Den Haag. — Privaattlessen in alle vakken van het L. O. op alle uren van den dag. Bijwerken van leerlingen. Opleiding H.B.S. en Gymnasium.
 Dra. A. PAARDEKOOPEL, Leerares M. O., Hondecoeterstraat 24, Amsterdam Z. — Privaattlessen Engelsche Taal en Letterkunde. — Handelscorrespondentie. — Grammatica en Conversatieles.
 Mr. E. RIJKE, oud Ind. recht. ambt., Witte Singel 58, Leiden. — Ned. Ind. Wetb. — Adatrecht. — Staatinstellingen van Ned. O. en W. Indië. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
 W. RIJKEE, oud-hoofdonderwijzer in Ned.-Indië, Thomsonlaan 25, Den Haag. — Korte cursus Maleisch naam „Sobat-Melajoe”.
 J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Irisplein 53, Den Haag — Maleisch taal en letterkunde.
 A. A. SCHOEVERS, Stadhoudersplein 3, Den Haag. — Stenografie. — Machineschrijven.
 H. J. SLEGTENHORST, schriftkundige en karakterkundige, Koninginnelaan 18, Rijswijk (Z.-H.). — Mondelinge en schriftelijke lessen in schriftkunde en karakterkunde. Psychologisch schriftonderzoek, graphologische adviezen, karakter-analyses.
 JOS. SUYS, Candidaat-notaris, leeraar M.O. Opleiding Indisch Notaris-examen, schriftelijk en mondeling Nijmegen. Oldenbarneveldtstraat 34.
 P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. — Maleisch (grammatica, correspondentie, omgangstaal) en Wiskunde.
 A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT 53
 BANDAGES NAAR MAAT
 VERBAND- en
 VERPLEGINGSARTIKELEN

Gediplom. Verpleegster aanwezig
DEN HAAG - TELEFOON 31818

Mutatiestaat van 13 tot 20 Februari.

Nieuwe Leden	Geïntroduceerd door:
J. M. Tinga, Officier van Administratie 1e klasse der Kon. Marine, Den Haag, Paulinastraat 41. f 5.....	den heer J. H. Siegers te Den Haag.
A. H. Garrer, Oogarts, Kolonel tit. Mil. Geneesk. Dienst N.-I. L., Haarlem, Wilhelminastraat 32. f 5.....	Eigen aanmelding. Afdelingsbestuur te Amersfoort.
R. J. van Ruyven, Amersfoort, Langestraat 41. f 5.....	Eigen aanmelding. den heer B. Hoekstra te Den Haag.
Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum „Prins Hendrik”, Rotterdam, Willemskade. f 5	den heer J. C. Baars te Apeldoorn.
S. N. Ecury te Aruba (West-Indië), f 5.....	
M. A. Poll Jr., Employé Theeonderneming „Selawangi” Halte Lawahang S.S./W.L., West-Java. f 5.....	

Afschrijvingen
 Utrechtsche Vr. St. Vereeniging-Bibliotheek, Utrecht, Achter St. Pieter 11.
 G. J. Hanegraaff, Breda, Molengracht 42.

Adresveranderingen
 J. Hut, Chef Nautische Dienst K. P. M., van: Amsterdam, Prins Hendrikade, naar: Den Haag, Van Hogenhoucklaan 61. f 5.
 Ir. H. Popping, Oud Hoofdingenieur S.S., van: Voorburg, Laan van Oostenburg 6, naar: Utrecht, Choorstraat 10. f 5.
 Dr. J. H. Boeke, Adviseur Volkscredietwezen, van: Apeldoorn, Dennenlaan 6, naar: Den Haag, Belgische plein 17. f 5.
 Mevr. Bierens de Haan-Temminck, van: Haarlem, Paviljoenslaan 3, naar: Bloemendaal, Bloemendaalsche Weg 94 (tijdelijk).
 G. Sieburgh, Oud-Res., Den Haag, van: 2de Schuytstraat 159, naar: Snelliusstraat 21.

A. P. H. Swinkels, Depot-Chef te Lihai-Pandjang, van: Den Haag, Valkenboschlaan 25 terug naar: Manggar (Billiton).
 J. G. van der Sterren, Kapitein Inf., thans te Lahat (Palembang).
 V. I. van de Wall bij Landsarchief, thans te Weltevreden, Museumlaan 5.
 Dr. Ch. J. Bernard, thans: Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg.
 J. H. van Keeken, Gedipl. Gezaghebber B.B., thans te Goenoeng-Sitoly (Nias).
 J. J. Stienstra, Adm. Ambt. B.B., van: Leeuwarden, naar: de residentie Bali en Lombok.
 H. W. Stehouwer, Inspecteur v. d. Arbeid, naar: Weltevreden, p.a. Dep. v. Justitie (voorloopig adres).